

Høring – endringer i politiregisterloven og politiregisterforskriften – implementering av direktiv (EU) 2016/680 27. april 2016

1. Innledning

I dette høringsnotatet foreslås endringer i politiregisterloven og politiregisterforskriften som følge av implementering av direktiv (EU) 2016/680 27. april 2016 om beskyttelse av fysiske personer ved behandling av personopplysninger for å forebygge, etterforske, avdekke eller straffeforfølge lovbrudd eller gjennomføring av straffereaksjoner, og om fri utveksling av slike opplysninger og opphevelse av rådets rammebeslutning 2008/977/JIS (heretter direktivet). Det følger av direktivets fortale punkt 101 at rettsakten omfattes av avtale av 18. mai 1999 om Norge og Islands tilknytning til gjennomføringen, anvendelsen og videreutviklingen av Schengen-regelverket. Norge er derfor forpliktet til å gjennomføre direktivet dersom Stortinget samtykker til direktivet. Frist for gjennomføring av direktivet er 6. mai 2018.

27. april 2016 ble det vedtatt et nytt europeisk personvernregelverk, en generell forordning om behandling av personopplysninger og et direktiv om personvern i straffesakskjeden. Forordningen skal erstatte gjeldende personverndirektiv 95/46/EF, som er inntatt i EØS-avtalen og som personopplysningsloven gjennomfører. Direktivet skal erstatte gjeldende rammebeslutning 2008/977/JIS om personvern innen politisamarbeid og annet rettslig samarbeid i straffesaker (heretter rammebeslutningen), som er inntatt i Schengen-avtalen og gjennomført i politiregisterloven med tilhørende forskrift. Forslag til nytt regelverk som gjennomfører forordningen i norsk rett, vil bli sendt på høring på et senere tidspunkt.

Hovedtrekk ved direktivet

Direktivet har store likhetstrekk med forordningen, men det er tatt inn flere unntak for å imøtekomme de særlige behov som gjør seg gjeldende for politiet og påtalemyndigheten. Direktivet er atskillig mer omfattende enn rammebeslutningen, noe som først og fremst har sammenheng med ønsket om en størst mulig harmonisering mellom direktivet og den generelle forordning (EU) 2016/679 om behandling av personopplysninger.

Den største forskjellen mellom direktivet og rammebeslutningen er anvendelsesområdet. Rammebeslutningen gjaldt i utgangspunktet bare for behandling av opplysninger som utveksles mellom medlemslandene, mens direktivet også gjelder for den nasjonale behandlingen av opplysninger. Denne forskjellen vil imidlertid ikke medføre endringer i regelverket, idet politiregisterloven gjennomfører rammebeslutningen også for nasjonal behandling av opplysninger.

Etter at direktivet ble vedtatt har det vist seg at enkelte artikler reiser tolkingsspørsmål og spørsmål knyttet til hvordan artiklene skal gjennomføres i nasjonal rett. Kommisjonen har derfor tatt initiativ til å avholde flere møter i Brussel for å avklare disse spørsmålene. Disse møtene vil imidlertid ikke være avholdt før høringsnotatet er

sendt ut. Av den grunn vil enkelte av endringsforslagene i høringsnotatet være utformet med forbehold om at avklaringsmøtene i Brussel kan føre til et annet resultat.

Nærmere om den videre fremstilling i høringsnotatet

I pkt. 2 omtales hovedinnholdet i de enkelte kapitlene i direktivet med fokus på de bestemmelsene som nødvendiggjør endringer i politiregisterloven- eller forskriften.

I pkt. 3 foreslås enkelte endringer i lov og forskrift som ikke har direkte sammenheng med direktivet.

I pkt. 4 omtales økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene.

En samlet oversikt over forslag til lov- og forskriftsendringer er gitt i pkt. 5.

2. Nærmere om direktivet og endringsforslagene

2.1 Kapittel I Generelle bestemmelser

Kapittel I inneholder bestemmelser om direktivets formål, virkeområde samt definisjoner av sentrale begreper som benyttes i direktivet.

I *artikkel 1* angis direktivets formål. Direktivet gir regler om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av opplysninger for å forebygge, etterforske, oppdage eller rettsforfølge straffbare forhold eller gjennomføring av straffereaksjoner, herunder beskyttelse mot og forebygging av trusler mot den offentlige sikkerhet. Formålet er i hovedsak sammenfallende med rammebeslutningens formål. Det er imidlertid nytt at beskyttelse mot og forebygging av trusler mot den offentlige sikkerhet eksplisitt er omfattet. I politiregisterloven § 2 nr. 13 er det imidlertid tatt høyde for dette ved at ordenstjeneste er definert som et politimeslig formål, slik at det ikke er behov for endringer.

Artikkel 2 omhandler direktivets virkeområde og representerer den mest sentrale forskjellen mellom direktivet og rammebeslutningen. Direktivet gjelder for den nasjonale behandlingen av opplysninger, mens rammebeslutningen i utgangspunktet bare kom til anvendelse for opplysninger som utveksles mellom medlemsstatene. Ved implementeringen av rammebeslutningen i politiregisterloven har Norge likevel valgt å gjennomføre rammebeslutningens bestemmelser på den nasjonale behandlingen av opplysninger. Forskjellen i anvendelsesområdet vil derfor ikke medføre lovendringer i Norge.

Direktivet regulerer ikke behandling av opplysninger til formål som faller utenfor unionsretten. Dette innebærer at direktivet ikke regulerer PSTs behandling av personopplysninger. I rammebeslutningen artikkel 1 nr. 4 ble det eksplisitt sagt at rammebeslutningen ikke berørte vesentlige nasjonale sikkerhetsinteresser og særskilt etterretningsvirksomhet som gjelder nasjonal sikkerhet. Selv om dette ikke kommer like tydelig frem i direktivet, berører direktivet ikke de hemmelige tjenestene, jf. også fortalen pkt. 14 der det uttales:

“Since this Directive should not apply to the processing of personal data in the course of an activity which falls outside the scope of Union law, activities concerning national security, activities of agencies or units dealing with national security issues and the processing of personal data by the Member States when carrying out activities which fall within the scope of Chapter 2 of Title V of the Treaty on European Union (TEU) should not be considered to be activities falling within the scope of this Directive.”

Bestemmelsen nødvendiggjør således ingen endringer i politiregisterloven eller forskriften hva gjelder regulering av PSTs behandling av opplysninger.

I direktivets *artikkel 3* gis det definisjoner av en rekke begrep som benyttes i direktivet. Tilsvarende forhold er regulert i rammebeslutningen artikkel 2, som er gjennomført i politiregisterloven § 2. Enkelte av definisjonene i rammebeslutningen er ikke inntatt i politiregisterloven. Dette gjelder begrepene mottaker, kompetente myndigheter, den registrertes samtykke og anonymisere. De to sistnevnte begrepene er ikke videreført som definisjoner i direktivet. Etter departementets vurdering er det ikke behov for å innta definisjonene av mottaker eller kompetent myndighet i politiregisterloven.

Flere av begrepene som defineres i direktivet er også definert i rammebeslutningen, men ordlyden er noe annerledes og mer omfattende. Blant annet regnes også opplysninger om lokasjonsdata, online-identifikator og faktorer knyttet til genetisk identitet som personopplysninger, jf. artikkel 3 nr. 1. I politiregisterloven § 2 nr. 1 er personopplysning definert som enhver opplysning og vurdering som kan knyttes til en fysisk person. Definisjonen anses dekkende også for den utvidete definisjonen i direktivet. Departementet foreslår likevel at det presiseres i § 2 nr. 1 at personopplysninger er opplysninger som kan knyttes til fysisk person som «kan identifiseres direkte eller indirekte». Videre foreslås det å innta at opplysninger om lokasjonsdata, online-identifikator og faktorer knyttet til genetisk identitet regnes som personopplysninger i forskriften § 1-2 nr. 1.

Behandlingsbegrepet er utvidet ved at også strukturering av opplysninger regnes som behandling av personopplysninger. Departementet foreslår at «strukturering» inntas i definisjonen av behandling i § 2 nr. 2. Endringen innebærer ikke realitetsendringer, men sikrer sammenfall med direktivets definisjon.

I artikkel 3 nr. 3 gis det en definisjon av begrensning av behandling («restriction of processing»). Definisjonen tilsvarer rammebeslutningens begrep «blocking», som i politiregisterloven er oversatt til sperring. Etersom sperring er et innarbeidet begrep og den endrede begrepsbruken i direktivet ikke innebærer noen realitetsendringer, foreslås det ikke å gjøre endringer i politiregisterloven.

I direktivet gis det enkelte nye definisjoner i forhold til rammebeslutningen, dette gjelder profilering (nr. 4), pseudonymisering (nr. 5), informasjonssikkerhetsbrudd (nr. 11), genetisk data (nr. 12), biometrisk data (nr. 13), helsedata (nr. 14), tilsynsmyndighet (nr. 15) og internasjonal organisasjon (nr. 16). Etter departementets vurdering er det ikke behov for å innta definisjonene av helsedata, profilering, genetisk data, biometrisk data, helseopplysninger, tilsynsmyndighet og internasjonal

organisasjon. Begrepene er definert i forordningen artikkel 4, som vil bli gjennomført i norsk rett. Begrepene skal forstås på samme måte i politiregisterloven.

Departementet foreslår imidlertid å innta definisjonen av informasjonssikkerhetsbrudd i politiregisterloven § 2 nytt nr. 14. Begrunnelsen for dette er at direktivet artikkel 30 og 31 pålegger den behandlingsansvarlige å varsle tilsynsmyndigheten og informere den registrerte ved slike brudd. Dette i motsetning til de øvrige definisjonene, som ikke i seg selv utløser noen rettigheter eller plikter.

På denne bakgrunn foreslås det følgende endringer:

Politiregisterloven § 2 nr. 1 og 2 skal lyde:

1. personopplysning: opplysning og vurdering som kan knyttes til fysisk person *som kan identifiseres direkte eller indirekte,*
2. behandling av opplysninger: enhver elektronisk eller manuell bruk av opplysninger, som for eksempel innsamling, registrering, systematisering, *strukturering,* oppbevaring, tilpasning, endring, gjenfinning, søking, videreformidling ved overføring, spredning eller andre former for tilgjengeliggjøring, sammenstilling eller samkjøring, sperring, sletting eller tilintetgjøring eller en kombinasjon av slike bruksmåter,

§ 2 nytt nr. 14 skal lyde:

14. *informasjonssikkerhetsbrudd: sikkerhetsbrudd som medfører utilsiktet eller ulovlig ødeleggelse, tap, endring, uautorisert deling av eller tilgang til personopplysninger som er overført, lagret eller behandlet på andre måter.*

Politiregisterforskriften § 1-2 nr. 1 skal lyde:

1. personopplysning: biologisk materiale, som blod, spytt, hår med videre anses som personopplysning dersom materialet er analysert eller på annen måte er identifisert, slik at det kan knyttes til en person. *Opplysninger om lokasjonsdata, online-identifikatorer og faktorer knyttet til genetisk informasjon regnes også som personopplysning.* En opplysning anses ikke som personopplysning dersom det må brukes uforholdsmessig mye arbeid, tid eller ressurser for å identifisere personen, og

2.2 Kapittel II Prinsipper

I direktivet *artikkel 4* angis en rekke grunnleggende prinsipper for behandling av personopplysninger. *Nr. 1* angir blant annet at opplysninger skal samles inn for spesifikke, legitime formål og ikke behandles på en måte som er uforenlig med disse formålene, at opplysningene skal være relevante og ikke mer omfattende enn nødvendig for formålet med behandlingen, at opplysningene skal være korrekte og om nødvendig oppdaterte og at behandlingen skal tilfredsstillende krav til informasjonssikkerhet. Disse forholdene er regulert i politiregisterloven §§ 4, 5, 6, 15 og

50, og krever etter departementets oppfatning ingen endringer i de nevnte bestemmelsene i politiregisterloven.

Etter *nr. 2* skal behandling av opplysninger som er innhentet til formål som nevnt i artikkel 1 nr. 1, til andre formål, være tillatt dersom den behandlingsansvarlige kan behandle opplysningene til det nye formålet i medhold av lov, og behandlingen er nødvendig og forholdsmessig for formålet i samsvar med lov. At behandling av opplysninger til andre formål enn politimessige krever hjemmel i lov er uttrykkelig regulert i politiregisterloven § 4. Kravet om forholdsmessighet ved utlevering av opplysninger er nedfelt i politiregisterloven § 27 tredje ledd, som også kommer til anvendelse ved utlevering til andre formål enn politimessige. Heller ikke denne bestemmelsen krever derved lovendringer.

Artikkel 5 gir anvisning på at medlemsstatene skal sørge for at det etableres tidsfrister for sletting av personopplysninger eller for periodiske gjennomganger av behovet for å lagre personopplysninger. Det fremgår av politiregisterloven § 50 at opplysninger ikke skal lagres lenger enn det som er nødvendig for formålet med behandlingen. I politiregisterforskriften del 11 er det fastsatt nærmere slettefrister for opplysninger som behandles i politiets ulike registre.

Artikkel 6 angir at den behandlingsansvarlige der det er aktuelt og så langt det er mulig, skal skille mellom personopplysninger tilknyttet ulike kategorier av registrerte. Bestemmelsen skiller mellom personer som er mistenkt for å ha begått eller kommer til å begå et lovbrudd, domfelte, ofre for kriminalitet og andre personer tilknyttet et lovbrudd, som vitner eller personer tilknyttet mistenkte og straffedømte. Bestemmelsen er ny i forhold til rammebeslutningen.

At det skal skilles mellom ulike kategorier opplysninger fremgår av politiregisterloven § 6 tredje ledd siste punktum. Denne bestemmelsen gjelder imidlertid bare for opplysninger som behandles etter § 5 nr. 2, det vil si til kriminalitetsbekjempelse utenfor den enkelte straffesak, jf. også politiregisterforskriften § 47-4 siste ledd, hvorefter opplysninger om personer som kan registreres skal merkes, slik at det fremgår hvilken kategori personer den registrerte tilhører.

Artikkel 6 gjelder imidlertid også for behandling av opplysninger i den enkelte straffesak. I straffesaksdokumentene vil det regelmessig fremgå hvilken kategori personer vedkommende tilhører. Behovet for å skille er heller ikke aktuelt i de registrene som bare inneholder registrering av en kategori personer, slik som for eksempel reaksjonsregisteret og DNA-registeret. Derimot vil behovet for å skille mellom ulike kategorier personer gjør seg gjeldende for enkelte registre som inneholder opplysninger tilknyttet straffesaker. Dette gjelder for straffesaksregisteret, jf. politiregisterforskriften kapittel 48, der det i § 48-5 nr. 5 er gitt adgang til å registrere «personalia for involverte personer».

Videre kan det etter politiregisterforskriften § 26-2 registreres opplysninger som ledd i den interne saksbehandlingen. Her vil det blant annet kunne registreres opplysninger

fra straffesaksdokumenter, herunder involverte personer, og behovet for å skille mellom ulike kategorier personer er derfor også tilstede i disse tilfellene.

I tillegg til krav om sontring i artikkel 6 oppstilles det i *artikkel 7 nr. 1* et krav om at personopplysninger basert på fakta så langt mulig skal kunne skilles fra opplysninger basert på personlige vurderinger. Bestemmelsen er ny i forhold til rammebeslutningen og det finnes heller ikke noen lignende bestemmelse i politiregisterlovgivningen.

Departementet har kommet til at både artikkel 6 og artikkel 7 nr. 1 krever endringer i politiregisterloven og tilhørende forskrift. Det å være registrert i politiets registre er et inngrep i henhold til EMK artikkel 8 og det vil av mange oppfattes som en belastning å være registrert i disse registrene. Det er derfor særlig viktig at det skilles mellom de nevnte kategoriene, slik at det ved søk på personer er tydelig hvilken kategori de tilhører.

Hovedhensikten med artikkel 6 er at det fremgår tydelig om den registrerte er antatt gjerningsperson eller om vedkommende har en annen rolle i saken. Videre skal det fremgå om gjerningspersonen er domfelt eller om det bare er tale om mistanke, siktelse mv. Slike overveininger var også årsaken til at kravet om markering av kategorier personer ble tatt inn i politiregisterloven § 6 tredje ledd, selv om pålegget ble begrenset til å gjelde registreringen utenfor den enkelte straffesak. Når det gjelder behandling av opplysninger i den enkelte straffesak, legges det til grunn at det uansett fremgår om den registrerte for eksempel har status som antatt gjerningsperson eller om vedkommende er fornærmet, vitne mv. Departementet legger derfor til grunn at endringen i § 6 tredje ledd, hva gjelder sontringen mellom ulike kategorier av personer, ikke vil medføre noen vesentlige endringer i praksis.

Det samme gjelder for sontringen mellom opplysninger som er basert på fakta eller vurderinger. Politiregisterlovgivningen regulerer riktig nok ikke uttrykkelig skillet mellom fakta og vurderinger, men det finnes en rekke bestemmelser der det skilles mellom verifiserte og ikke-verifiserte opplysninger, jf. for eksempel politiregisterloven § 6 annet ledd og § 20. I de fleste av politiets registre er det uansett ikke rom for å registrere ikke-verifiserte opplysninger eller vurderinger, men når det er rom for det vil det også fremgå om det dreier seg om verifiserte eller ikke-verifiserte opplysninger eller fakta eller vurderinger. Departementet viser her også til at denne sontringen ikke bare er viktig for den registrertes personvern, men at også politiet selv har en interesse av å vite om opplysningene er faktabasert eller ikke. Det er videre viktig å understreke at direktivet ikke oppstiller et absolutt krav om å markere slike skiller, men at dette skal gjøres dersom det er relevant og så vidt mulig.

På denne bakgrunn foreslås det at politiregisterloven § 6 tredje ledd skal lyde:

Når opplysninger behandles skal det så vidt mulig og dersom det er relevant fremgå hvilken kategori personer den registrerte tilhører, for eksempel om vedkommende er mistenkt for å ha begått eller kommer til å begå et lovbrudd, domfelt, er blitt utsatt for et lovbrudd, informant, vitne eller har tilknytning til personer som nevnt. På samme måte

skal det så vidt mulig fremgå om opplysninger bygger på faktiske forhold eller vurderinger. I tillegg skal opplysninger som behandles etter § 5 nr. 2 markeres med kildens pålitelighet og opplysningens holdbarhet.

I tillegg foreslås å oppheve politiregisterforskriften § 47-6 første ledd, der det vises til at politiregisterloven § 6 tredje ledd kommer til anvendelse. Begrunnelsen for dette er at det etter endringen av § 6 kan fremstå som misvisende når man bare i kapittel 47 om etterretningsregisteret gir anvisning på at § 6 tredje ledd gjelder, idet dette kan gi inntrykk av at § 6 ikke gjelder i andre tilfeller.

Artikkel 7 nr. 2 gir anvisning om at kompetente myndigheter skal sikre at personopplysninger som ikke er oppdaterte, uriktige eller mangelfulle ikke skal overføres eller gjøres tilgjengelig. Før opplysninger overføres eller gjøres tilgjengelige skal derfor opplysningenes kvalitet kontrolleres. Så langt mulig skal mottaker ved overføring av opplysninger gis nødvendig informasjon til å vurdere opplysningenes korrekthet, fullstendighet og pålitelighet. Det skal i tillegg angis i hvilken grad opplysningene er oppdaterte. Lignende forhold er regulert i rammebeslutningen artikkel 8 nr. 1, som ikke er direkte gjennomført i politiregisterloven.

Begrunnelsen for dette var at rammebeslutningen, på grunn av sitt anvendelsesområde, ikke hadde noen egen bestemmelse om krav til opplysningens kvalitet, men utelukkende regulerte krav til opplysningens kvalitet i forbindelse med utlevering av opplysningene til andre medlemsland. Som følge av dette la man til grunn at det er tilstrekkelig å regulere opplysningens kvalitet for den nasjonale behandlingen, slik det er gjort i politiregisterloven § 6. For utlevering av opplysninger til utlandet er bestemmelsen gjennomført i politiregisterforskriften § 70-6.

Når direktivet viderefører kravet til kontroll av opplysninger ved utlevering i artikkel 7 nr. 2 til tross for at kravene til opplysningens relevans, tilstrekkelighet og korrekthet er regulert i artikkel 6 nr. 1 bokstav c) og d) indikerer dette at kvalitetskontroll av opplysninger i forbindelse med utlevering er et selvstendig krav.

Departementet finner imidlertid ikke at det er nødvendig å gjennomføre artikkel 7 nr. 1 i loven, men foreslår at bestemmelsen tas inn som nytt første ledd i forskriften § 11-3 som i dag regulerer formkrav ved utlevering av opplysninger.

På denne bakgrunn foreslås det følgende endringer:

Politiregisterforskriften § 11-3 overskriften skal lyde:

§ 11-3 Krav ved utlevering av opplysninger

Første ledd skal lyde:

Når opplysninger utleveres eller på annen måte gjøres tilgjengelig skal det så vidt mulig kontrolleres om opplysningene er korrekte, tilstrekkelige og oppdaterte. Dersom det er

tvil vedrørende opplysningens kvalitet skal mottaker av opplysningene så vidt mulig gjøres oppmerksom på dette, herunder hva tvilen består i.

§ 11-3 første, annet og tredje ledd blir nytt annet, tredje og fjerde ledd.

Når det gjelder ikke-verifiserte opplysninger fremgår det uttrykkelig av politiregisterloven § 20 at disse så vidt mulig skal verifiseres før de utleveres og at det ved skriftlig utlevering skal fremgå at de er ikke-verifiserte. For disse opplysningene kreves derfor ingen endring i regelverket.

Artikkel 7 nr. 3 stiller krav om at dersom uriktige personopplysninger har blitt overført eller personopplysninger er overført ulovlig, skal mottaker varsles straks. Etter nr. 3 annet punktum skal overførte personopplysningene rettes, slettes eller sperres i samsvar med reglene om retting, sletting og sperring i artikkel 16. Plikten til å informere mottakeren av uriktige opplysninger er regulert i rammebeslutningen artikkel 8 nr. 2, som er gjennomført i politiregisterloven § 53. Det fremgår imidlertid ikke uttrykkelig av § 53 at opplysningene i så fall skal rettes, slettes eller sperres, idet dette uansett følger av politiregisterloven § 51.

Ved første øyekast kan det synes som om artikkel 7 nr. 3 er en ren videreføring av artikkel 8 nr. 2 i rammebeslutningen. Når artikkel 7 nr. 3 viser til artikkel 16, innbefatter dette imidlertid også artikkel 16 nr. 6, hvoretter også mottakeren i en slik situasjon pålegges å rette, slette eller sperre de uriktige opplysningene. Dette representerer noe nytt i forhold til rammebeslutningen. Bestemmelsen er noe merkelig, idet den legger opp til at politiregisterloven pålegger retting, sletting eller sperring selv om mottakeren av opplysningene faller utenfor politiregisterlovens anvendelsesområde. Dette er til en viss grad i strid med den generelle oppfatningen om at mottakeren av opplysninger skal behandle disse i samsvar med den lovgivningen som gjelder for mottakeren, med mindre avgiver har knyttet særlige vilkår til behandlingen. Dette gjelder både taushetspliktsbestemmelser og regler om behandling av opplysninger. Dersom politiet for eksempel utleverer opplysninger til skatteetaten, vil taushetspliktsbestemmelsene i skattelovgivningen og bestemmelsene i personopplysningsloven komme til anvendelse for den videre behandling i skatteetaten. Siden også personopplysningsloven (eller for den saks skyld forordningen) har regler om plikt til å rette, slette eller sperre uriktige opplysninger, ville resultatet bli det samme. Det ville videre representere noe prinsipielt nytt at det i politiregisterloven gis regler for behandlingsansvarlige som faller utenfor lovens anvendelsesområde. Denne uklarheten vil departementet ta opp på et avklaringsmøte i Brussel som omtalt i punkt 1.

Etter departementets oppfatning ville den beste løsning være at det i § 53 gis anvisning på at den behandlingsansvarlige i forbindelse med underretning om at det er sendt uriktige opplysninger, skal anmode mottakeren om å rette, slette eller sperre opplysningene i samsvar med det rettslige grunnlaget som gjelder for mottakeren. Det

foreslås etter dette, med forbehold om at avklaringsmøte i Brussel fører til et annet resultat, at § 53 annet punktum skal lyde:

Er opplysningene utlevert, skal mottaker av opplysningene varsles om feilen uten unødig opphold og *anmodes om å rette, slette eller sperre opplysningene i samsvar med eget regelverk.*

Artikkel 8 om behandlingens rettmessighet omhandler på mange måter det samme som også er nedfelt i artikkel 4 nr. 1 og 2 om at formålet med behandlingen og nødvendigheten skal være lovfestet. Dette er gjennomført i politiregisterloven § 4.

Artikkel 9 regulerer særskilte behandlingvilkår. Av *nr. 1* og *2* fremgår det at dersom opplysninger som ble innhentet til politimessige formål senere behandles til andre formål enn politimessige – enten av den behandlingsansvarlige selv eller av annen mottaker – skal denne behandlingen reguleres av forordningen. I Norge følger dette av lovens system og er for politiets vedkommende uttrykkelig uttalt i politiregisterloven § 3 første ledd nr. 2, hvoretter politiets forvaltningsvirksomhet og sivile gjøremål er unntatt fra politiregisterlovens anvendelsesområde.

I *artikkel 9 nr. 3* reguleres de tilfellene der det i henhold til nasjonal rett gjelder særlige vilkår for behandling av enkelte typer opplysninger. I så fall skal avgivende myndighet varsle mottakeren om disse og kreve at også mottakeren retter seg etter disse. I *nr. 4* slås det fast at avgivende myndighet ikke skal fastsette andre vilkår for mottakere av opplysningene enn de som gjelder for avgivende myndighet. Departementet kan ikke se at politiregisterlovgivningen oppstiller slike særlige vilkår og det er derfor ikke grunn til å gjennomføre disse bestemmelsene.

Direktivet *artikkel 10* gir anvisning på at behandling av særlige kategorier av personopplysninger bare kan finne sted dersom det er strengt nødvendig. Tilsvarende forhold er regulert i rammebeslutningen artikkel 6, som er gjennomført i politiregisterloven § 7. Nytt i direktivet er at også genetisk informasjon og biometrisk informasjon regnes som særlige kategorier av personopplysninger som kun skal behandles dersom det er strengt nødvendig. Videre er det nytt at også «seksuell orientering» faller inn under denne kategorien, mens det tidligere bare var «seksuallivet».

Nytt er også at artikkelen oppstiller tre alternative behandlingsgrunnlag for denne type opplysninger i bokstavene a- c, som kan være hjemmel i lov, for å beskytte den registrertes eller en annen fysisk persons vitale rettigheter eller som den registrerte selv har offentliggjort. Bestemmelsen nødvendiggjør endringer i politiregisterloven § 7 ved at man tilføyer de tidligere nevnte kategoriene. Departementet finner videre grunn til særskilt å nevne at disse opplysningene også kan behandles i de tilfellene som nevnt i artikkel 10 b, idet beskyttelse av den registrerte eller ivaretagelse av andre personers vitale interesser ikke nødvendigvis er et politimessig formål. Siden bokstav b derved i enkelte tilfeller kan representerer en viss utvidelse av politiregisterlovens formål, er det

nødvendig å lovfeste denne adgangen. Når det gjelder bokstav c finner departementet ikke grunn til å gjennomføre denne. At den registrerte selv har offentliggjort slike opplysninger bør ikke være et selvstendig grunnlag for politiets behandling når vilkårene om formålsbestemthet og nødvendighet ikke er oppfylt.

Utover dette foreslår departementet at begrepet «nasjonal» i politiregisterloven § 7 erstattes med «rasemessig». Bakgrunnen for at § 7 inneholder begrepet «nasjonal» er at det under høringen av forslaget til politiregisterloven ble anført at begrepet «rasemessig bakgrunn» bør fjernes fordi det ikke finnes vitenskapelig belegg for at det eksisterer ulike raser. Departementet sluttet seg til denne argumentasjonen og erstattet derfor begrepet «rasemessig» med «nasjonal», selv om begrepet «rasemessig» ble brukt både i politiregisterutvalgets forslag og i rammebeslutningen. Det har imidlertid i etterkant vist seg at begrepet «nasjonal» bakgrunn ble misforstått, idet begrepet ble likestilt med statsborgerskap. Videre brukes begrepet «rase» både i artikkel 10 i direktivet og i artikkel 9 i forordningen. I punkt 37 i fortalen til direktivet er det anført at opplysninger om rasemessig eller etnisk opprinnelse bør beskyttes særskilt, uten at dette innebærer at Unionen aksepterer teorier som forsøker å fastslå at det finnes forskjellige menneskeraser. På denne bakgrunn mener departementet at begrepet «rasemessig» også bør inntas i politiregisterloven for å sikre ensartet språkbruk og for å unngå de ovenfor nevnte misforståelser.

På denne bakgrunn foreslås det følgende endringer:

Politiregisterloven § 7 skal lyde:

§ 7 Behandling av særlige kategorier av personopplysninger

Behandling av personopplysninger om *rasemessig* eller etnisk bakgrunn, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningstilhørighet *samt behandling av genetiske og biometriske opplysninger med det formål entydig å identifisere en fysisk person*, eller opplysninger om helsemessige eller seksuelle forhold *eller seksuell orientering* kan bare finne sted dersom det er strengt nødvendig ut fra formålet med behandlingen. *Slike opplysninger kan også behandles dersom det er strengt nødvendig for å beskytte den registrertes eller en annens persons vitale interesser.*

Artikkel 11 om automatiserte avgjørelser tilsvarer artikkel 7 i rammebeslutningen, men den ble ikke gjennomført i politiregisterloven. Begrunnelsen for dette var at man i Norge ikke har ordninger der individuelle avgjørelser som er av betydning for den det gjelder utelukkende er basert på automatisk behandling. Siden dette fortsatt gjelder, finner departementet heller ikke grunn til å gjennomføre artikkel 11 i politiregisterloven.

2.3 Kapittel III Den registrertes rettigheter

Kapittel III regulerer den registrertes rettigheter. Kapittelet inneholder blant annet bestemmelser om informasjon til den registrerte, innsyn, rett til retting, sperring og

sletting, rett til å utøve rettighetene gjennom tilsynsmyndigheten og en særbestemmelse om den registrertes rettigheter i straffesak. Tilsvarende forhold er regulert i rammebeslutningen artikkel 16 til 19 og artikkel 25 nr. 3, som er gjennomført i politiregisterloven kapittel 8 og 10.

I tillegg heter det i artikkel 18 at forhold knyttet til retten til informasjon, innsyn, sperring, retting og sletting av opplysninger reguleres av nasjonal rett når personopplysninger behandles i forbindelse med straffesaker. Direktivet forutsetter således ikke at det må gjøres endringer i de eksisterende reglene for den registrertes rettigheter i straffesaker.

Kapittel III er av sentral betydning, men er delvis også noe vanskelig tilgjengelig. Dette har blant annet sammenheng med at enkelte artikler inneholder bestemmelser som også finnes i andre kapitler i direktivet, og at kapittelet i tillegg til å regulere den registrertes rettigheter, også gir en rekke bestemmelser om saksbehandlingsregler og om den behandlingsansvarliges rettigheter og plikter. I tillegg må artikkel 13, 14 og 16 ses i sammenheng med unntaksbestemmelsen i artikkel 18 om behandling av opplysninger i straffesaker.

Departementet har derfor valgt å gi en noe bredere fremstilling av hvordan enkelte forhold er regulert i politiregisterlovgivningen, for derved å gjøre det enklere å forstå hvordan direktivets bestemmelser er omsatt i politiregisterloven og tilhørende forskrifter, og for å tydeliggjøre endringsbehovet.

2.3.1 Kort om skillet mellom behandling av opplysninger i og utenfor straffesaker

Selv om artikkel 18 er den siste bestemmelsen i direktivet kapittel III, finner man det mest hensiktsmessig å starte med denne. Artikkel 18 overlater reguleringen av den registrertes rettigheter i straffesak til nasjonal rett.

Skillet mellom behandlinger av opplysninger i og utenfor straffesaker, herunder særlig behandling av opplysninger i og utenfor straffesaksdokumenter, går som en rød tråd gjennom politiregisterloven. Begrunnelsen for dette er at straffesaker reguleres av straffeprosessloven. Dette utgangspunktet ønsket man ikke å rukke ved da politiregisterloven ble vedtatt. Det var derfor nødvendig å gi flere særregler for behandling av opplysninger i straffesaker. I politiregisterforskriften § 24-2 er det gitt en oversikt over de bestemmelsene i politiregisterloven som er særskilt utformet med tanke på behandling av opplysninger i straffesaker. I tillegg er det i forskriften § 25-2 gitt særregler for retting, sperring og sletting av opplysninger i straffesaksdokumenter. Når artikkel 18 overlater regulering av informasjonsplikt, innsyn, retting, sperring og sletting av opplysninger i straffesaker til nasjonal lovgivning, er dette begrunnet i at man ikke ønsker å gjøre inngrep i de nasjonale rettspleielovene, noe som også uttrykkelig fremgår av punkt 49 i fortalet. På denne bakgrunn vil departementet heller ikke foreslå endringer i politiregisterlovgivningen som er begrunnet i skillet mellom behandling av opplysninger i og utenfor straffesaker.

2.3.2 Generelle regler om utøvelsen av den registrertes rettigheter

Artikkel 12 gir anvisning på at medlemslandene skal eller kan fastsette bestemmelser om ulike forhold som har sammenheng med utøvelsen av den registrertes rettigheter.

Artikkel 12 nr. 1 slår fast at den behandlingsansvarlige skal treffe rimelige tiltak slik at informasjon etter artikkel 13 og 31 (informasjon ved informasjonssikkerhetsbrudd, jf. punkt 2.4.3 nedenfor) og meddelelser som gis i forbindelse med begjæringer om innsyn, retting sletting etter artikkel 14 til 18 gis på en enkel og forståelig måte. Som hovedregel skal den behandlingsansvarlige gi meddelelser på samme måte som anmodningen. Videre fremgår det av *nr. 2* at den behandlingsansvarlige skal lette utøvelsen av den registrertes rettigheter som nevnt i artikkel 14 til 18. Endelig slås det i *nr. 3* fast at den behandlingsansvarlige uten unødig opphold skal gi den registrerte skriftlig svar på hvordan anmodningen er fulgt opp.

Departementet kan ikke se at artikkel 12 nr. 1 til 3 nødvendiggjør endringer i politiregisterlovgivningen. Riktig nok har man verken i politiregisterloven eller forskriften eksplisitte regler om at meddelelser skal gis på en lett forståelig måte, eller at den behandlingsansvarlige skal lette utøvelsen av den registrertes rettigheter, men man kan heller ikke se at det skulle være nødvendig å gi slike regler. For det første følger det av de ulovfestede reglene om god saksbehandlingsskikk at den behandlingsansvarlige skal opptre på den måten som er beskrevet i nr. 1 og 2, og dernest er det i forskriften § 43-1 første ledd nr. 5 bestemt at personvernrådgiveren skal bistå de registrerte med å ivareta deres rettigheter. Bestemmelsen i artikkel 12 nr. 3 er gjennomført i politiregisterloven § 54 første og annet ledd og i forskriften kapittel 17.

Etter artikkel 12 *nr. 4* første punktum skal informasjon som gis etter artikkel 13 og 31 og tiltak som treffes etter artikkel 14 til 18 være gratis. I norsk rett er utgangspunktet at det kreves hjemmel i lov eller forskrift for å kunne kreve betaling for tjenester som utføres av det offentlige. Det er derfor ikke nødvendig å bestemme eksplisitt at den behandlingsansvarliges saksbehandling som nevnt i artikkel 12 nr. 4 skal være kostnadsfri. Etter artikkel 12 nr. 4 annet punktum kan den behandlingsansvarlige enten avkreve et rimelig gebyr eller avvise begjæringen, dersom begjæringen enten er åpenbart grunnløs eller den fremsettes gjentatte ganger. I så fall er det i følge artikkel 12 nr. 4 siste ledd den behandlingsansvarlige som har bevisbyrden for at vilkårene for avvisning eller ileggelse av gebyr er oppfylt.

Denne bestemmelsen er ny i forhold til rammebeslutningen, og en slik adgang er det heller ikke åpnet for i politiregisterlovgivningen. Departementet mener at det kan være hensiktsmessig å implementere denne muligheten i politiregisterforskriften. Det fremstår som unødvendig ressursbruk at den behandlingsansvarlige skal måtte behandle begjæringer som er åpenbart grunnløse eller som fremsettes gjentatte ganger. En viser her også til at en tilsvarende bestemmelse allerede er nedfelt i forskriften § 42-4 annet ledd hva gjelder tilsynsmyndighetens behandling av begjæringer om kontroll. Departementet foreslår imidlertid ikke at den behandlingsansvarlige kan kreve gebyr i stedet for å avvise begjæringen, idet man

mener at en gebyrordning som bare gjelder for denne type saker, ville representere et uforholdsmessig administrativt tiltak.

På denne bakgrunn foreslås ny § 17-5 i politiregisterforskriften, som kan ha følgende ordlyd:

§ 17-5 *Avvisning av begjæring om innsyn, retting, sperring og sletting*

Begjæring om innsyn, retting, sperring og sletting kan avvises dersom den er åpenbart grunnløs eller fremsatt gjentatte ganger uten at det er foretatt nye registreringer.

Den behandlingsansvarlige må kunne dokumentere at vilkårene for avvisning etter første ledd er oppfylt.

Etter artikkel 12 *nr. 5* skal den behandlingsansvarlige kunne kreve ytterligere dokumentasjon av den registrerte i forbindelse med begjæring om innsyn, retting, sperring og sletting dersom det er tvil om vedkommendes identitet. En tilsvarende regel er allerede nedfelt i politiregisterforskriften §§ 17-2 annet ledd og 17-4 fjerde ledd, og bestemmelsen nødvendiggjør derfor ingen endringer.

2.3.3 Den registrertes rett til å få informasjon om behandlingen

Når det gjelder den registrertes rett til å få informasjon eller den behandlingsansvarliges plikt til å gi informasjon, finner departementet det nødvendig å gi en kort redegjørelse for historikken for den norske lovgivningen på dette området.

Rammebeslutningen overlot regulering knyttet til informasjonsplikt til nasjonal lovgivning. Som det fremgår av Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) punkt 13.1.2 på s. 198 var informasjonsplikten et tema man ikke oppnådde enighet om og som derfor var gjenstand for diskusjoner under hele forhandlingsperioden av rammebeslutningen. Det eneste man til slutt ble enige om var at medlemslandene selv kunne regulere informasjonsplikten. Diskusjonene i Brussel i forbindelse med forhandlingene om rammebeslutningen avdekket også at det finnes vidt forskjellige oppfatninger om hva en informasjonsplikt innebærer. Noen mener at informasjonsplikten bare omfatter den generelle behandlingen av opplysninger, mens andre mener at den også omfatter plikt til å informere den registrerte om den individuelle behandlingen. En annen forskjell er at noen legger i begrepet at den behandlingsansvarlige må informere den registrerte av eget tiltak, mens andre mener at informasjonsplikten bare utløses dersom den registrerte ber om å få informasjon.

I Norge er informasjonsplikten regulert i politiregisterloven § 48. Som det fremgår av bestemmelsen menes med informasjonsplikt at den behandlingsansvarlige *av eget tiltak* må informere den registrerte om en individuell behandling. Virkeområdet for § 48 er imidlertid nokså begrenset ved at informasjonsplikten kun gjelder ved utlevering av informasjon til offentlige eller private organer i deres interesse, samtidig som det i

annet ledd er gjort en rekke unntak fra denne plikten. Ved vedtakelsen av politiregisterloven fant man heller ikke grunn til å gi nærmere regler om den generelle informasjonsplikten. Dette ble begrunnet med at det i politiregisterforskriften vil bli gitt svært detaljerte regler om behandlingen av opplysninger, slik at regelverket som sådan ville oppfylle informasjonsbehovet.

Under forhandlingene av artikkel 13 i direktivet fremkom de samme ulike oppfatninger som under forhandlingene av rammebeslutningen, og utformingen av artikkel 13 må ses i lys av at dette. Bestemmelsen må også ses i lys av at den gjelder for mange land med ulike systemer og ulike måter å innrette lovgivningen på.

Departementet vil i det følgende foreta en gjennomgang av artikkel 13 med henblikk på å vurdere om bestemmelsen nødvendiggjør endringer i politiregisterlovgivningen. I *artikkel 13. nr. 1* er det opplistet hvilken generell informasjon som skal være tilgjengelig for alle registrerte, herunder hvem som er behandlingsansvarlig, hva som er formålet med behandlingen, at man kan klage til en tilsynsmyndighet mv. Det fremgår av fortalen punkt 42 at informasjon som nevnt i nr. 1 for eksempel kan gjøres tilgjengelig på den behandlingsansvarliges nettside. Som nevnt ovenfor er samtlige av disse opplysningene og mange flere opplysninger tilgjengelige i politiregisterforskriften. Man finner derfor ikke grunn til særskilt å regelfeste at den behandlingsansvarlige på sine nettsider skal gi den samme informasjon. Det er igangsatt et arbeid for å sikre at informasjonen legges ut på de aktuelle nettsidene.

Etter artikkel 13 *nr. 2* skal den behandlingsansvarlige i særlige tilfeller gi den registrerte ytterligere informasjon for å kunne ivareta sine rettigheter, herunder informasjon om det rettslige grunnlaget for behandlingen, hvor lenge opplysningene skal lagres, kategorier av mottakere og om nødvendig ytterligere informasjon, særlig der opplysninger er samlet inn uten den registrertes kjennskap. Bestemmelsen er begrenset til å gjelde i «særlige tilfeller», slik at det er opp til de enkelte landene å bestemme når slike tilfeller foreligger. Som nevnt ovenfor har man i politiregisterloven § 48 valgt å begrense informasjonsplikten til de tilfellene der politiet utleverer opplysninger i mottakernes interesse, idet man antok at det særlig i disse tilfellene er viktig at den registrerte kan ivareta sine interesser. Departementet ser ingen grunn til å endre på denne praksis og foreslår derfor ingen endringer. For ordens skyld kan det i denne sammenheng også nevnes at det ikke er noe i veien for at den behandlingsansvarlige også i andre tilfeller informerer den registrerte dersom man mener at utlevering til andre formål enn i mottakerens interesse kan medføre ulemper for den registrerte. Dette er også uttrykkelig nedfelt i forskriften § 12-1 annet ledd.

Informasjonsplikten i artikkel 13 er imidlertid ikke ubegrenset, og informasjonsplikten kan utsettes, begrenses eller unnlates så fremt det er nødvendig og forholdsmessig for nærmere angitte formål som er listet opp i nr. 3. Artikkel 13 nr. 4 åpner videre for at det kan fastsettes bestemmelser om at kategorier av behandlinger helt eller delvis er omfattet av unntakene i nr. 3. Ingen av disse bestemmelsene avstedkommer endringer i politiregisterlovgivningen.

2.3.4 Innsyn og unntak fra innsynsretten

Artikkel 14 og 15 omhandler henholdsvis innsyn og i hvilke tilfeller det kan gjøres unntak fra innsynsretten. I rammebeslutningen er innsyn med tilhørende unntak regulert i artikkel 17, som er gjennomført i politiregisterloven § 49.

Slik artikkel 14 er utformet omhandler bare første setning retten til innsyn, mens opplistingen i bokstavene a til g gir anvisning på hvilken informasjon den registrerte skal gis i forbindelse innsynsbegjæringen i den grad det er aktuelt.

Artikkel 15 regulerer unntak fra innsynsretten og tilhørende saksbehandlingsregler. Hvilke forhold som tilsier unntak fra innsynsretten er listet opp i artikkel 15 *nr. 1* bokstav a til e. Unntaksbestemmelsene i politiregisterloven § 49 fjerde ledd holder seg innenfor rammene av de unntakene seg er nevnt i artikkel 15 *nr. 1* og krever derfor ingen endring.

Artikkel 15 *nr. 2* regulerer adgang til ved lov å unnta helt eller delvis kategorier av opplysninger fra innsyn. Departementet finner det uklart om artikkelen kan forstås slik at det er adgang til å unnta et helt register fra innsyn. Dette kunne for eksempel være aktuelt for kriminaletterretningsregisteret som er regulert i kapittel 47 i politiregisterforskriften, der nærmest samtlige innsynsbegjæring blir avslått fordi unntaksreglene i § 49 kommer til anvendelse. Dette spørsmål vil bli tatt opp på ett av avklaringsmøtene i Brussel, jf. omtalen av dette i punkt 1. Dersom artikkelen kan tolkes slik, vil departementet vurdere å endre politiregisterforskriften § 47-11 om innsyn i samsvar med en slik forståelse.

Artikkel 15 *nr. 3* gir anvisning på hvilke saksbehandlingsregler som gjelder ved avslag på innsyn. Krav om skriftlig svar innenfor visse frister er nedfelt i politiregisterloven § 54 annet ledd og forskriften § 17-3. Særregelen i § 54 tredje ledd om at avslag på innsyn ikke skal tilkjennegi om det foreligger en registrering er det dekning for i direktivet, ettersom artikkel 15 *nr. 3* annen setning åpner for at et begrunnet avslag kan unnlates dersom dette ville stride med formålet med registreringen. Siste setning i *nr. 3* gir uttrykk for at den behandlingsansvarlige underretter den registrerte om adgangen til å klage til tilsynsmyndigheten eller til å bruke rettsmidler.

Etter artikkel 15 *nr. 4* skal den behandlingsansvarlige kunne dokumentere den faktiske eller rettslige begrunnelsen som avgjørelsen hviler på. Disse opplysningene skal også kunne stilles til rådighet for tilsynsmyndigheten.

Etter hva departementet kan se er reguleringen av innsynsretten, unntak fra denne retten og tilknyttede saksbehandlingsregler i politiregisterlovgivningen, i det alt vesentlige sammenfallende med bestemmelsene i artikkel 14 og 15. At den registrerte skal informeres om retten til å be tilsynsmyndigheten om kontroll eller til å kunne benytte seg av rettsmidler er ikke eksplisitt uttalt forskriften. Videre er det ikke uttrykkelig sagt at den behandlingsansvarlige skal kunne dokumentere begrunnelsen for et vedtak om innsyn. Departementet foreslår derfor at disse bestemmelsene gjennomføres i ny § 17-6 i forskriften. Retten til å saksøke den behandlingsansvarlige er

foreslått gjennomført i ny § 57 i politiregisterloven, jf. nærmere om dette i punkt 2.8. Likeledes foreslås det at artikkel 16 nr. 5 gjennomføres i ny § 17-6 tredje ledd, jf. nærmere om dette i punkt. 2.3.5 nedenfor.

Det foreslås etter dette at ny § 17-6 skal lyde:

§ 17-6 Felles saksbehandlingsregler

I forbindelse med avgjørelser som nevnt i §§ 17-3 til 17-5 skal den registrerte informeres om sine rettigheter etter politiregisterloven §§ 55, 59 og 57 første ledd.

Den behandlingsansvarlige må kunne dokumentere det faktiske og rettslige grunnlaget for avgjørelser som nevnt i §§ 17-3 til 17-5.

Dersom uriktige opplysninger rettes eller slettes og opplysningene er mottatt fra en offentlig myndighet, skal den behandlingsansvarlige underrette avgiveren av opplysningene om rettingen eller slettingen samt hva feilen besto i.

2.3.5 Retting, sperring og sletting

Den registrertes rett til å kreve opplysninger rettet, sperret eller slettet er regulert i artikkel 18 i rammebeslutningen og gjennomført i politiregisterloven §§ 50 og 51 samt forskriften kapittel 14 til 16.

Artikkel 16 nr. 1 gir anvisning på at den registrerte skal ha rett til å få uriktige opplysninger rettet uten unødig opphold, og det er som noe nytt særlig presisert at den registrerte kan kreve mangelfulle opplysninger rettet ved å gi en utfyllende uttalelse, noe som også er en rettighet etter forordningen artikkel 16. Denne bestemmelsen er gjennomført i politiregisterloven § 51 og forskriften § 14-3 og krever ingen endringer.

Artikkel 16 nr. 2 omhandler sletting. I følge bestemmelsen skal den behandlingsansvarlige av eget tiltak eller etter anmodning fra den registrerte uten unødig opphold slette opplysninger dersom behandlingen er i strid med artikkel 4 (prinsipper for behandlingen), artikkel 8 (lovlig behandling) eller artikkel 10 (behandling av særlige kategorier opplysninger). Denne bestemmelsen er gjennomført i politiregisterloven §§ 50 og 51 og forskriften §§ 16-3 og 16-4, og krever derfor ingen endringer.

Etter artikkel 16 *nr. 3* skal den behandlingsansvarlige sperre opplysningene dersom den registrerte bestrider opplysningenes korrekthet og det ikke er mulig å konstatere om opplysningene er korrekte eller feil, eller dersom opplysningene skal oppbevares som bevis. Dersom opplysningene er sperret etter første alternativ, skal den behandlingsansvarlige varsle den registrerte før sperringen fjernes. Sperring er regulert i politiregisterloven §§ 50 og 51 og i forskriften kapittel 15 og etter hva departementet kan se er den norske lovgivningen i samsvar med direktivet på dette punkt.

Artikkel 16 nr. 4 første punktum omhandler saksbehandlingsregler ved avslag på begjæringer om retting, sperring eller sletting, hvoretter avslaget skal være skriftlig og begrunnet. Denne bestemmelsen er gjennomført i politiregisterloven § 54 annet ledd og forskriften § 17-4 tredje ledd og krever således ingen endring.

I artikkel 16 nr. 4 annet punktum er det åpnet for at det på samme måte som ved begjæringer om innsyn kan gjøres unntak fra begrunnelsesplikten, dersom nærmere bestemte vilkår er oppfylt. Denne bestemmelsen er ikke aktuell for Norge i og med at begjæringer om retting, sperring og sletting bare skal behandles dersom den registrerte tidligere har fått innsyn i eller underretning om den registreringen begjæringen gjelder, jf. forskriften § 17-4 første ledd.

Etter artikkel 16 nr. 4 annet ledd skal den registrerte på samme måte som ved innsyn informeres om sin rett til å klage til tilsynsmyndigheten, jf. omtalen av dette spørsmål i punkt 2.3.4 ovenfor.

Artikkel 16 nr. 5 og 6 omhandler situasjoner der uriktige opplysninger enten kommer fra en annen avgiver eller ble sendt til en annen mottaker. Dersom opplysninger beheftet med feil rettes, skal den behandlingsansvarlige etter nr. 5 varsle avgiver av opplysningene. Varslingsplikten gjelder imidlertid bare dersom avgiver er en «kompetent myndighet». Politiregisterlovgivningen inneholder ingen regler om en slik varslingsplikt. Det foreslås derfor at denne bestemmelsen implementeres i den nye § 17-6 i forskriften, jf. punkt 2.3.4.

Dersom den behandlingsansvarlige selv har videresendt opplysninger som senere ble rettet, sperret eller slettet skal den behandlingsansvarlige etter nr. 6 varsle eventuelle mottakere, herunder om at mottaker også må rette, sperre eller slette opplysningene. Varslingsplikten følger også av forordningen artikkel 19, men forordningen stiller ikke samme uttrykkelige krav om at det må varsles om at mottaker også må rette, sperre eller slette opplysningene. I hvilken grad denne bestemmelsen nødvendiggjør endringer i politiregisterlovgivningen er omtalt i punkt 2.2.

2.3.6 Den registrertes utøvelse av rettigheter og tilsynsmyndighetens kontroll

Artikkel 17 regulerer de tilfellene der det er tilsynsmyndigheten som utøver den registrertes rettigheter i forbindelse med begjæringer om innsyn, retting, sperring og sletting. Bakgrunnen for denne bestemmelsen må blant annet antas å være at enkelte medlemsland har en ordning der den registrerte ikke har mulighet til å fremsette slike begjæringer direkte for den behandlingsansvarlige. Videre sikrer bestemmelsen at den registrerte har mulighet til å la seg representere av tilsynsmyndigheten dersom han av ulike grunner ikke ønsker å henvende seg selv til den behandlingsansvarlige. Etter politiregisterloven § 59 skal Datatilsynet etter begjæring fra den registrerte, kontrollere om behandlingen av opplysningene om vedkommende er i samsvar med loven. Bestemmelsen forutsetter ikke at den registrerte i første omgang selv må ta kontakt med den behandlingsansvarlige. Artikkel 17 nødvendiggjør derfor ingen endringer i politiregisterlovgivningen.

2.4 Kapittel IV Behandlingsansvarlig og databehandler

2.4.1 Kapittelets hovedinnhold

Direktivet kapittel IV regulerer den behandlingsansvarliges og databehandlerens forpliktelser. Kapittelet er delt inn i tre deler. Første del (artikkel 19 til 28) omhandler generelle forpliktelser for den behandlingsansvarlige og databehandleren, herunder blant annet krav om å sikre at opplysninger behandles i samsvar med direktivet (artikkel 19), innebygget personvern (artikkel 20), delt behandlingsansvar (artikkel 21), den behandlingsansvarliges og databehandlerens oversikt over opplysninger som behandles (artikkel 24), logging (artikkel 25) og varsling til tilsynsmyndigheten og den registrerte ved informasjonssikkerhetsbrudd (artikkel 27 og 28). Andre del (artikkel 29 til 31) omhandler informasjonssikkerhet, herunder krav om varsling av tilsynsmyndigheten og informasjon til den registrerte ved informasjonssikkerhetsbrudd. Tredje del (artikkel 32 til 34) omhandler personvernrådgivere.

Kapittel IV er atskillig mer omfattende enn de tilsvarende bestemmelsene i rammebeslutningen artikkel 21 til 23, noe som skyldes at kapittelet er utarbeidet etter mal av forordningen kapittel IV. Krav til blant annet informasjonssikkerhet, internkontroll, sporing og databehandlerens rådighet over personopplysninger er regulert i politiregisterloven §§ 15 til 18, og er nærmere utdypet i politiregisterforskriften kapittel 39 og 40. I hovedsak er disse bestemmelsene dekkende for kravene som stilles i kapittel IV, med unntak av enkelte endringer som omtales nærmere nedenfor.

2.4.2 Del 1 generelle bestemmelser

Artikkel 21 regulerer delt behandlingsansvar. Bestemmelsen er ny i forhold til rammebeslutningen, men det er i politiregisterforskriften § 2-4 åpnet for at behandlingsansvaret kan deles mellom behandlingsansvarlige som nevnt i forskriften § 2-1. Delt behandlingsansvar fastsettes etter forskriften i form av instruks fra overordnet organ.

Direktivets bestemmelse er imidlertid atskillig mer detaljert enn forskriftsbestemmelsen, og fastsetter blant annet at de behandlingsansvarlige seg i mellom skal klargjøre deres respektive ansvar for overholdelse av direktivet, særlig når det gjelder utøvelsen av den registrertes rettigheter og informasjon til den registrerte. Dette gjelder imidlertid kun dersom det ikke er regulert i nasjonal rett hvordan ansvaret skal fordeles mellom de respektive behandlingsansvarlige. Avtalen skal klargjøre hvem den registrerte skal henvende seg til, men medlemsstatene kan bestemme hvem som skal være kontaktpunkt, eller åpne for at den registrerte kan velge hvilken behandlingsansvarlig han eller hun ønsker å henvende seg til. Etter departementets vurdering er det ikke behov for å gi særskilte regler om avtale mellom de behandlingsansvarlige, i og med at § 2-4 er begrenset til å gjelde deling mellom behandlingsansvarlige som er omfattet av politiregisterloven og forskriften. Ettersom delt behandlingsansvar skal fastsettes i form av instruks, vil ansvarsforholdet i den forbindelse fastsettes. Dersom behandlingsansvaret deles mellom politiet og andre som

ikke er omfattet av politiregisterloven, vil kravene til avtalen og fordeling av ansvarsforhold følge direkte av forordningen.

Artikkel 24 nr. 1 regulerer krav til den behandlingsansvarliges oversikt over den behandling som skjer. Bestemmelsen tilsvarer forordningen artikkel 30 nr. 1, men direktivet stiller i tillegg krav om at det skal føres oversikt over kategorier av overføringer av personopplysninger til tredjeland eller internasjonale organisasjoner og det rettslige grunnlaget for behandlingene. Tilsvarende forhold er ikke regulert i rammebeslutningen. Det er i forskriften § 39-2 annet ledd gitt en oppstilling over hva den behandlingsansvarlige som ledd i internkontrollen skal ha oversikt over. Bestemmelsen er ikke fullt ut dekkende for de krav artikkel 24 nr. 1 stiller. Imidlertid er det i forskriften gitt detaljerte regler for hvilke opplysninger som behandles i det enkelte register, herunder om hvilke personer og hvilke opplysninger som kan registreres, utlevering og slettefrister. Det følger også av § 39-2 annet ledd nr. 5 at den behandlingsansvarlige skal ha oversikt over de krav som gjelder for politiets og påtalemyndighetens behandling av personopplysninger. Det synes derfor ikke å være behov for å innta alle kravene i artikkel 24 nr. 1 i forskriften. Det foreslås imidlertid å innta at den behandlingsansvarlige skal ha oversikt hvem som er personvernrådgiver og over kategorier av overføringer av opplysninger til tredjeland eller internasjonale organisasjoner. Det er noe uklart hvor detaljert «kategorier av overføringer» skal fortolkes, for eksempel om det siktes til overføring av bestemte typer personopplysninger eller overføring til bestemte formål. Det vises her til det som er sagt innledningsvis om de pågående diskusjonene i Brussel i forbindelse med gjennomføring av direktivet.

Det foreslås følgende endringer:

§ 39-2 annet ledd skal lyde:

Den behandlingsansvarlige skal ha oversikt over

1. hvordan politiet og påtalemyndigheten er organisert,
2. hvilke behandlinger som finner sted hos den behandlingsansvarlige,
3. det rettslige grunnlaget for behandlingen,
4. hvem som er behandlingsansvarlig, hvem som har det daglige behandlingsansvaret, eventuelt delegert myndighet, og *hvem som er personvernrådgiver,*
5. de krav i og i medhold av gjeldende lovgivning som gjelder for politiets og påtalemyndighetens behandling av opplysninger, og
6. *kategorier av overføringer av opplysninger til tredjeland eller internasjonale organisasjoner.*

Direktivet artikkel 24 nr. 2 stiller krav til databehandleren om å ha oversikt over alle kategorier av behandlinger som skjer på vegne av den behandlingsansvarlige. Bestemmelsen tilsvarer med enkelte justeringer forordningen artikkel 30 nr. 2.

Tilsvarende forhold er ikke regulert i rammebeslutningen. Etter departementets syn nødvendigjør bestemmelsen endringer i § 39-5 om internkontroll hos databehandler. Gjeldende § 39-5 gir anvisning på at databehandlere skal behandle opplysninger i samsvar med rutiner den behandlingsansvarlige har oppstilt. Det foreslås et nytt annet ledd der det listes opp hvilke opplysninger databehandleren plikter å føre oversikt over. Det foreslås i tillegg et nytt tredje ledd om at dokumentasjonen skal være tilgjengelig for tilsynsmyndighetene. For den behandlingsansvarlige følger dette allerede av politiregisterloven § 16 annet ledd.

Det foreslås på denne bakgrunn følgende endringer:

§ 39-5 nytt annet og tredje ledd skal lyde:

Databehandleren skal ha oversikt over

- 1. kategorier av opplysninger som behandles på vegne av den behandlingsansvarlige,*
- 2. hvis aktuelt, overføring av opplysninger til tredjeland eller internasjonale organisasjoner, der dette er bestemt av den behandlingsansvarlige, herunder hvilke tredjeland og internasjonale organisasjoner opplysninger er overført til, og*
- 3. tekniske og organisatoriske sikkerhetstiltak, jf. forskriften kapittel 40.*

Dokumentasjon som nevnt i annet ledd skal være tilgjengelig for tilsynsmyndighetene.

Politiregisterloven § 57 og forskriften kapittel 41 stiller krav om at det skal gis melding til Datatilsynet blant annet ved etablering av nye registre. Kravet om meldeplikt fantes ikke i rammebeslutningen. Rammebeslutningen hadde en bestemmelse om at nasjonale tilsynsmyndigheter skal konsulteres før behandling av opplysninger som vil inngå i et nytt register som skal opprettes, dersom typen behandling innebærer spesiell risiko for den registrertes grunnleggende rettigheter og friheter, jf. rammebeslutningen artikkel 23. Man valgte med politiregisterloven likevel å innføre krav om meldeplikt, ettersom det var et krav i det tidligere personverndirektivet (direktiv 95/46/EF), se Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) pkt. 16.1. Det ble i proposisjonen vist til at meldeplikten skal gjøre behandlingens formål og viktigste særtrekk tilgjengelig for offentligheten, slik at enhver kan få kjennskap til behandlingen og kontrollere om den er i samsvar med de regler som gjelder for behandlingen. Det ble videre vist til at det å kjenne til behandlingen er en forutsetning for den registrerte for at han skal kunne utøve sine rettigheter. Videre bør kontrollmyndighetene ha oversikt over behandlingene for å kunne utføre sin virksomhet.

Det ble i kgl.res. 20. september 2013 nr. 1097 pkt. 7.10.1 uttalt at meldeplikten ville ha liten selvstendig betydning ved siden av plikten til å forskriftsregulere behandlingen. Meldeplikten ville likevel kunne være av betydning bl.a. for å sikre at Datatilsynet har en samlet oversikt over hvilke registre politiet fører. Videre ville meldingene være mer detaljerte enn forskriftene i politiregisterforskriften del 11, og derved gjøre det mulig å

føre kontroll med at behandlingen i registrene holdt seg innenfor rammene av forskriftene. Bestemmelsene om meldeplikt er imidlertid ikke trådt i kraft.

Den nye personvernforordningen viderefører ikke bestemmelsene om meldeplikt fra direktiv 95/46/EF, og det er heller ikke bestemmelser om meldeplikt i direktiv 2016/680. Departementet foreslår derfor at eksisterende bestemmelser i politiregisterloven § 57 og forskriften kapittel 41 om meldeplikten oppheves, da det ikke er grunn til å ha meldeplikt for politiets og påtalemyndighetens behandling av opplysninger når det ikke lenger er generell meldeplikt. Som følge av dette oppheves også politiregisterloven § 69 første ledd nr. 22 som hjemler adgang til å gi forskrifter om meldeplikten. Det vises til pkt. 2.6 og 2.8 nedenfor der det foreslås å gi § 57 og § 69 første ledd nr. 22 et nytt innhold.

Som følge av at bestemmelsene om meldeplikt oppheves, må også § 14 endres. Denne viser til at før behandling som nevnt i § 57 starter, skal det gis forskrift. Departementet foreslår at formuleringen i stedet erstattes med «før etablering av et nytt register» slik at kravet om forskriftsregulering av politiets registre videreføres.

Selv om direktivet ikke inneholder noe krav om meldeplikt, legges det likevel opp til at det må foretas vurderinger før nye behandlinger starter, og at tilsynsmyndighetene skal involveres. Etter direktivet *artikkel 27* skal den behandlingsansvarlige, før en behandling som kan medføre stor risiko for personers rettigheter og friheter starter, gjennomføre en vurdering av behandlingens konsekvenser for personvernet. Vurderingen skal minst inneholde en generell beskrivelse av den planlagte behandlingen, en vurdering av risikoen for de registrertes rettigheter og friheter, tiltak for å håndtere risikoene og sikkerhetsmekanismer for å sikre personvernet og samsvar med direktivet. Bestemmelsen tilsvarende enkelte justeringer forordningen artikkel 35 nr. 1 og 7. Kravet om forutgående konsekvensutredning er nytt i forhold til rammebeslutningen, og er ikke regulert i politiregisterloven eller forskriften.

Artikkel 28 stiller krav om at den behandlingsansvarlige eller databehandleren skal konsultere tilsynsmyndigheten dersom konsekvensutredningen etter artikkel 27 indikerer at behandlingen vil medføre stor risiko uten kompensierende tiltak, eller dersom behandlingsmåten innebærer stor risiko for den registrertes rettigheter og friheter.

Bestemmelsen tilsvarende i hovedsak forordningen artikkel 36, men er begrenset til å gjelde der behandlingen skal utgjøre en del av et nytt register. Tidsfristene for tilsynsmyndighetens tilbakemelding etter direktivet er kortere enn etter forordningen, henholdsvis seks uker med mulighet for en måneds forlengelse og åtte uker med mulighet for seks ukers forlengelse. Nr. 3 om at tilsynsmyndigheten kan fastsette en oversikt over behandlinger som skal være gjenstand for forutgående konsultasjon, har ingen parallell i forordningen. Kravet om forutgående konsultasjon er delvis en videreføring av rammebeslutningen artikkel 23, som er omtalt ovenfor.

Departementet kan ikke se at det er nødvendig å gjennomføre artikkel 27 og 28 i politiregisterloven. Ettersom loven stiller krav om at politiets registre skal forskriftsreguleres, vil ikke den behandlingsansvarlige kunne opprette nye registre uten at det først gis en forskrift. Forskriftene vil bli sendt på høring, slik at de personvernmessige konsekvensene vil bli tilstrekkelig belyst, og tilsynsmyndighetene vil ha anledning til å uttale seg. Ordningen med konsekvensutredning og konsultasjon som direktivet legger opp til vil dermed ikke ha noen selvstendig betydning, og det foreslås derfor ingen endringer. Det bes imidlertid om høringsinstansenes syn på spørsmålet, særskilt fra Datatilsynet.

På denne bakgrunn foreslås følgende endringer:

Politiregisterforskriften § 14 innledningen skal lyde:

Før etablering *av et sentralt register*, gir Kongen forskrift om [...]

Politiregisterloven kapittel 10 overskriften skal lyde:

Kapittel 10 *Tilsyn*

Politiregisterloven § 57 oppheves.

Politiregisterloven § 69 første ledd nr. 22 oppheves.

Politiregisterforskriften del 10 overskriften skal lyde:

Del 10 *Tilsyn* og personvernrådgiverordning

Politiregisterforskriften kapittel 41 oppheves.

2.4.3 Del 2 Informasjonssikkerhet

Artikkel 29 regulerer krav til informasjonssikkerhet. Nytt i forhold til rammebeslutningen er at bestemmelsen eksplisitt sier at kravene gjelder for både den behandlingsansvarlige og for databehandleren. Ettersom politiregisterloven § 15 retter seg både mot den behandlingsansvarlige og databehandlere, er det ikke nødvendig med endringer i politiregisterloven eller forskriften.

Etter *artikkel 30* plikter den behandlingsansvarlige å varsle tilsynsmyndigheten straks, og om mulig innen 72 timer, dersom det oppstår informasjonssikkerhetsbrudd som kan medføre risiko for fysiske personers rettigheter og friheter. Se pkt. 2.1 ovenfor om definisjonen av informasjonssikkerhetsbrudd. Databehandlere som oppdager informasjonssikkerhetsbrudd skal varsle den behandlingsansvarlige uten ugrunnet opphold.

Varslet til tilsynsmyndigheten skal etter nr. 3 minst inneholde opplysninger om typen informasjonssikkerhetsbrudd og om mulig kategorier av og antall registrerte og registreringer av personopplysninger som berøres, kontaktpunkt, sannsynlige konsekvenser av sikkerhetsbruddet og iverksatte eller foreslåtte tiltak for å håndtere

bruddet, herunder tiltak for å begrense mulige skadevirkninger. Den behandlingsansvarlige skal dokumentere alle informasjonssikkerhetsbrudd. Dersom sikkerhetsbruddet omfatter informasjon som er mottatt fra eller overført til et annet medlemsland, skal informasjonen som nevnt i nr. 3 formidles til den behandlingsansvarlige i medlemslandet uten ugrunnet opphold.

Bestemmelsen tilsvare forordningen artikkel 33, med unntak av nr. 6 om varsel til avgiver eller mottaker i andre medlemsland, som ikke har noen parallell i forordningen. Kravet om varsling av tilsynsmyndigheten ved informasjonssikkerhetsbrudd er nytt i forhold til rammebeslutningen.

Artikkel 31 regulerer informasjon til den registrerte om informasjonssikkerhetsbrudd. Bestemmelsen tilsvare forordningen artikkel 34, med unntak av nr. 5 om at informasjon til den registrerte kan utsettes, begrenses eller unnlates på samme vilkår som informasjon til den registrerte kan utsettes, begrenses eller unnlates etter artikkel 13. Bestemmelsen har ingen parallell i rammebeslutningen eller i politiregisterloven. Terskelen for å informere den registrerte er vesentlig høyere enn for å varsle tilsynsmyndigheten, i og med at det kun stilles krav om å varsle dersom informasjonssikkerhetsbruddet sannsynligvis vil innebære *stor risiko* for fysiske personers rettigheter og friheter. Informasjon kan i tillegg etter nr. 3 unnlates dersom opplysningene som berøres av bruddet har vært underlagt sikkerhetstiltak, særlig tiltak som gjør opplysningene uforståelige for uautoriserte personer. Også dersom det er iverksatt etterfølgende tiltak som medfører at risikoen er redusert, kan informasjon unnlates. I tilfeller der informasjon til den registrerte vil kreve en uforholdsmessig stor innsats, kan det informeres gjennom en offentlig meddelelse som sikrer at de registrerte underrettes. I tillegg kan som nevnt informasjon unnlates dersom noen av unntakene i artikkel 13 nr. 3 kommer til anvendelse, jf. nr. 5.

Ettersom terskelen er relativt høy, og unntakene fra plikten til å informere den registrerte er såpass omfattende, legger departementet til grunn at det forholdsvis sjeldent vil oppstå plikt til å informere den registrerte som følge av informasjonssikkerhetsbrudd.

Både artikkel 30 og 31 krever endringer i politiregisterforskriften. Etter § 40-5 skal *sikkerhetsbrudd* behandles som avvik. Dersom avviket har medført uautorisert utlevering av opplysninger hvor konfidensialitet er nødvendig, eller ved mistanke om slik utlevering, skal Datatilsynet varsles. Departementet foreslår at både plikten til å varsle Datatilsynet og til å informere den registrerte inntas i § 40-5.

På denne bakgrunn foreslås det følgende endringer:

Politiregisterforskriften § 40-5 skal lyde:

§ 40-5 *Avvik*

Bruk av informasjonssystemet som er i strid med fastlagte rutiner, og *informasjonssikkerhetsbrudd*, skal behandles som avvik.

Avviksbehandlingen skal ha som formål å gjenopprette normal tilstand, fjerne årsaken til avviket og hindre gjentakelse.

Resultat fra avviksbehandling skal dokumenteres.

Ved informasjonssikkerhetsbrudd skal den behandlingsansvarlige gi melding til Datatilsynet snarest mulig og senest innen 72 timer etter at den behandlingsansvarlige ble kjent med informasjonssikkerhetsbruddet, med mindre det er usannsynlig at bruddet på informasjonssikkerheten innebærer en risiko for den registrertes rettigheter og friheter. Dersom melding gis senere enn innen 72 timer, skal det gis en begrunnelse for forsinkelsen.

Meldingen skal minst inneholde

- 1. informasjon om type informasjonssikkerhetsbrudd,*
- 2. om mulig, kategorier av og antall registrerte som berøres,*
- 3. om mulig, kategorier av og antall registreringer av personopplysninger som berøres,*
- 4. personvernrådgivers kontaktinformasjon eller annet kontaktpunkt,*
- 5. sannsynlige konsekvenser av informasjonssikkerhetsbruddet, og*
- 6. igangsatte eller foreslåtte tiltak for å håndtere informasjonssikkerhetsbruddet, herunder tiltak for å begrense negative konsekvenser.*

Dersom det ikke er mulig å gi opplysninger som nevnt i femte ledd innen fristen, skal opplysningene gis så snart som mulig.

Ved informasjonssikkerhetsbrudd som kan medføre stor risiko for den registrertes rettigheter og friheter, skal den registrerte informeres uten ugrunnet opphold. Dette gjelder likevel ikke dersom opplysningene som påvirkes av informasjonssikkerhetsbruddet er underlagt tilstrekkelige sikkerhetsmekanismer, for eksempel kryptering, det er igangsatt etterfølgende tiltak som reduserer risikoen for negative konsekvenser eller dersom unntakene i politiregisterloven § 48 annet ledd nr. 2 kommer til anvendelse. Dersom det ellers ville være uforholdsmessig arbeidskrevende, kan informasjon til den registrerte gis i form av en offentlig meddelelse eller lignende.

2.4.4 Del 3 Personvernrådgivere

Kapittel IV del 3 regulerer personvernrådgivere. Det gis bestemmelser om oppnevning av personvernrådgivere samt personvernrådgiverens plassering og oppgaver.

Personvernrådgivere er ikke regulert i rammebeslutningen. I politiregisterloven § 63 er det angitt at det kan etableres en ordning med personvernrådgiver.

Personvernrådgiverens oppgaver er nærmere regulert i politiregisterforskriften kapittel 43. Etter direktivet artikkel 32 skal det opprettes en ordning med personvernrådgiver.

Det fremgår imidlertid av fortalen punkt 63 at oppgaven kan utføres på heltid eller deltid, og at en personvernrådgiver kan gjøre tjeneste for flere behandlingsansvarlige. Bestemmelsen tilsvarende forordningen artikkel 37, men er blant annet begrenset til kun å gjelde for den behandlingsansvarlige og ikke for databehandlere.

Bestemmelsen nødvendiggjør endringer i politiregisterloven § 63 og forskriften § 43-1 som følge av at ordningen med personvernrådgiver ikke lenger er frivillig. Det foreslås i

tillegg å ta ut av lovbestemmelsen at den behandlingsansvarlige skal gi melding til Datatilsynet om at det er etablert en ordning med personvernrådgiver, ettersom dette også er regulert i forskriften § 43-1.

Direktivets artikkel 34 regulerer personvernrådgiverens oppgaver. Bestemmelsen tilsvarer i all hovedsak forordningen artikkel 39, og anses dekket av forskriften § 43-1 om personvernrådgiverens oppgaver.

Det foreslås følgende endringer:

Politiregisterloven § 63 første ledd skal lyde:

Det skal etableres en ordning med personvernrådgiver.

Politiregisterforskriften § 43-1 skal lyde:

§ 43-1 *Personvernrådgivernes oppgaver*

Personvernrådgiveren skal blant annet utføre følgende oppgaver:

1. *bistå* andre tjenestemenn for å sikre at bestemmelsene i politiregisterloven og forskriften blir fulgt,
2. *påse* at behandlingsansvarlig har et system for internkontroll som tilfredsstiller politiregisterloven § 16, jf. forskriften kapittel 39,
3. *påpeke* brudd på politiregisterloven eller forskriften overfor behandlingsansvarlig,
4. *gi* råd og veiledning til behandlingsansvarlig om behandling av opplysninger og reglene for dette,
5. *bistå* de registrerte med å ivareta deres rettigheter etter reglene om behandling av opplysninger,
6. *gi* Datatilsynet opplysninger dersom tilsynet ber om det, herunder foreta undersøkelser i konkrete saker, og
7. *holde* seg orientert om utviklingen innen personvern.

Den behandlingsansvarlige *underretter Datatilsynet om personvernrådgiverens kontaktinformasjon.*

2.5 Kapittel V Utlevering av opplysninger til tredjeland og internasjonale organisasjoner

Direktivet kapittel V regulerer utlevering av opplysninger til tredjeland og til internasjonale organisasjoner. Lignende forhold er regulert i rammebeslutningen artikkel 13, som er gjennomført i politiregisterforskriften § 70-16. Rammebeslutningens bestemmelse gjaldt imidlertid kun for utlevering av opplysninger som er mottatt fra et annet medlemsland, mens direktivet kapittel V gjelder uavhengig av hvor opplysningene kommer fra.

Som følge av at direktivet gir detaljerte regler som gjelder for all utlevering til tredjeland og internasjonale organisasjoner, er det nødvendig å gjøre justeringer i politiregisterloven § 22 første ledd. Det må komme klart frem at første ledd gjelder for utlevering til land som er bundet av direktivet, mens tilleggskrav om utlevering til tredjeland og internasjonale organisasjoner er gitt i forskriften. Det er i tillegg behov for justeringer i politiregisterforskriften § 9-9 ettersom det ikke lenger vil være behov for å vurdere om mottakerlandet har tilfredsstillende personvernlovgivning når det utleveres opplysninger til land som har gjennomført direktivet.

Det foreslås etter dette følgende endringer:

Politiregisterloven § 22 første ledd skal lyde:

§ 22 Utlevering av opplysninger til utlandet

Opplysninger kan utleveres til utenlandske myndigheter til formål som nevnt i § 26. Opplysninger kan også utleveres til utenlandske samarbeidende politimyndigheter og sikkerhets- og etterretningstjenester for å avverge eller forebygge lovbrudd eller dersom det er nødvendig for å verifisere opplysningene. Bestemmelsene i § 27 tredje og femte ledd gjelder tilsvarende. *For utlevering av opplysninger til land som ikke har gjennomført direktiv (EU) 2016/680 og til internasjonale organisasjoner, gjelder i tillegg vilkårene i politiregisterforskriften kapittel 70.*

Politiregisterforskriften § 9-9 tredje og nytt fjerde ledd skal lyde:

Før opplysninger utleveres i henhold til politiregisterloven § 22 første ledd skal det foretas en nødvendighetsvurdering, jf. § 4-2. I nødvendighetsvurderingen skal det blant annet legges vekt på hvordan opplysningene vil bli brukt eller behandlet i *mottakerlandet*.

For utlevering av opplysninger til land som ikke har gjennomført direktiv (EU) 2016/680 og til internasjonale organisasjoner gjelder i tillegg bestemmelsene i kapittel 70.

I politiregisterforskriften kapittel 70 er det i dag inntatt de særskilte bestemmelser i rammebeslutningen som regulerer utveksling av personopplysninger over landegrensener. Som følge av at direktivet opphever rammebeslutningen, blir også gjeldende kapittel 70 å oppheve. Departementet foreslår at man i kapittel 70 i stedet inntar de bestemmelser som gjelder for utlevering av opplysninger til tredjeland og internasjonale organisasjoner. Bestemmelsene er detaljerte og gir i liten grad rom for nasjonale tilpasninger. Som for de øvrige kapitler i del 12 foreslås det derfor i all hovedsak å innta direktivets bestemmelser ordrett.

Det er fastsatt i direktivet *artikkel 61* at avtaler inngått med tredjeland eller internasjonale organisasjoner før vedtakelsen av direktivet, fremdeles er gyldige. Dette er det tatt høyde for i politiregisterloven § 22, hvor det i annet ledd fremgår at

opplysninger kan utleveres til utenlandske myndigheter eller internasjonale organisasjoner dersom det følger av avtaler mv. som Norge er bundet av, og foreslås også inntatt i § 70-4.

Direktivet *artikkel 35* angir generelle prinsipper for utlevering av personopplysninger til tredjeland og internasjonale organisasjoner. Bestemmelsen er mer detaljert enn forordningens artikkel 44, men er til dels sammenfallende med rammebeslutningen artikkel 13. Nytt sammenlignet med rammebeslutningens bestemmelse er at det stilles krav om at vilkårene i artikkel 36, 37 eller 38 skal være til stede (nr. 1 bokstav d), mens rammebeslutningen ga anvisning på at det måtte foreligge tilstrekkelig beskyttelsesgrad eller tilstrekkelige sikkerhetsgarantier. I tillegg er det inntatt i nr. 1 bokstav e at den myndighet som foretok den opprinnelige utleveringen, ved videre utlevering til et annet tredjeland eller en annen internasjonal organisasjon, skal gi tillatelse til den videre utleveringen, etter å ha tatt hensyn til alle relevante faktorer. Relevante faktorer kan være blant annet lovbruddets alvorlighet, formålet med den opprinnelige utleveringen og slutmottakers beskyttelsesnivå. Det er om sistnevnte krav uttalt følgende i fortalen punkt 65:

Onward transfers of personal data should be subject to prior authorisation by the competent authority that carried out the original transfer. When deciding on a request for the authorisation of an onward transfer, the competent authority that carried out the original transfer should take due account of all relevant factors, including the seriousness of the criminal offence, the specific conditions subject to which, and the purpose for which, the data was originally transferred, the nature and conditions of the execution of the criminal penalty, and the level of personal data protection in the third country or an international organisation to which personal data are onward transferred. The competent authority that carried out the original transfer should also be able to subject the onward transfer to specific conditions. Such specific conditions can be described, for example, in handling codes.

Artikkel 35 foreslås inntatt i sin helhet i ny § 70-6.

Artikkel 36 tilsvarer forordningen artikkel 45, og legger opp til at kommisjonen kan bestemme at et tredjeland, et område eller en eller flere sektorer i et tredjeland eller en internasjonal organisasjon har et tilstrekkelig beskyttelsesnivå. Utlevering til land som omfattes av en slik beslutning skal ikke kreve noen ytterligere autorisasjon. Bestemmelsen gir anvisning på hvilke momenter kommisjonen skal legge vekt på ved vurderingen av om det foreligger et tilstrekkelig beskyttelsesnivå, og at avgjørelser om tilstrekkelig beskyttelsesnivå kan endres (nr. 5). Det meste av bestemmelsen retter seg mot kommisjonen, og er således ikke nødvendig å innta i forskriften. Det foreslås imidlertid å innta i § 70-7 at opplysninger kan utleveres dersom det foreligger en avgjørelse fra EU-kommisjonen om tilstrekkelig beskyttelsesnivå.

Artikkel 37 åpner for at utlevering kan skje selv om det ikke foreligger noen avgjørelse om tilstrekkelig beskyttelsesnivå etter artikkel 36, dersom det foreligger en juridisk

bindende avtale som etablerer tilstrekkelige beskyttelsesmekanismer, eller om den behandlingsansvarlige etter å ha vurdert alle forhold rundt utleveringen finner at det foreligger tilstrekkelige beskyttelsesmekanismer.

Hva den behandlingsansvarlige kan legge vekt på nevnes i fortalen punkt 70 følgende:

The controller should be able to take into account cooperation agreements concluded between Europol or Eurojust and third countries which allow for the exchange of personal data when carrying out the assessment of all the circumstances surrounding the data transfer. The controller should be able to also take into account the fact that the transfer of personal data will be subject to confidentiality obligations and the principle of specificity, ensuring that the data will not be processed for other purposes than for the purposes of the transfer. In addition, the controller should take into account that the personal data will not be used to request, hand down or execute a death penalty or any form of cruel and inhuman treatment. While those conditions could be considered to be appropriate safeguards allowing the transfer of data, the controller should be able to require additional safeguards.

Den behandlingsansvarlige skal underrette tilsynsmyndigheten om kategorier av utleveringer der det vurderes å være tilstrekkelige beskyttelsesmekanismer, og slike utleveringer skal dokumenteres.

Artikkel 37 foreslås inntatt i § 70-8. Krav til notoritet foreslås inntatt i § 70-11, og vil gjelde for alle utleveringer etter kapittelet.

Artikkel 38 regulerer utlevering av opplysninger til tredjeland og internasjonale organisasjoner i tilfeller der det verken foreligger en beslutning om tilstrekkelig beskyttelsesnivå eller tilstrekkelige beskyttelsesmekanismer. I slike tilfeller kan opplysninger kun utleveres dersom det er nødvendig (a) for å beskytte den registrertes eller en annen persons vitale interesser, (b) for å beskytte den registrertes rettigheter dersom nasjonal rett åpner for det, (c) for å forebygge en alvorlig og nærliggende fare for den offentlige sikkerhet i et medlemsland eller tredjeland, (d) i individuelle tilfeller for å ivareta politimessige formål eller (e) i individuelle tilfeller for å etablere, utøve eller forsvare et rettskrav relatert til politimessige formål. For utleveringer som er begrunnet i formål som nevnt i bokstav d eller e, skal utlevering ikke skje dersom den utleverende myndighet bestemmer at hensynet den registrertes grunnleggende rettigheter og friheter veier tyngre enn den offentlige interesse i at opplysningene utleveres.

Det er i fortalen punkt 72 uttalt at bestemmelsen kun skal benyttes i konkrete situasjoner, og at unntakene skal tolkes restriktivt. Det er ikke adgang til hyppige eller store utleveringer av personopplysninger etter bestemmelsen. Bestemmelsen foreslås inntatt i § 70-9.

Artikkel 39 regulerer utlevering av opplysninger til mottakere som er etablert i tredjeland. Bestemmelsen er ny i forhold til rammebeslutningen, og har heller ingen

parallel i forordningen. Utlevering til mottakere etablert i tredjeland kan kun skje i enkeltsaker. Artikkelen stiller strenge vilkår for slike utleveringer, blant annet kreves det at utleveringen er strengt nødvendig, at ingen av den registrertes rettigheter og friheter veier tyngre enn den offentlige interessen som nødvendiggjør utleveringen, og at utlevering til kompetente myndigheter er uhensiktsmessig eller ineffektivt. Som eksempler på situasjoner der utleveringer etter artikkel 39 kan være aktuelt, nevnes det i fortalen pkt. 73 situasjoner der utleveringen er nødvendig for å redde livet til en person som er i ferd med å bli utsatt for et straffbart forhold, eller for å forhindre et nært forestående straffbart forhold, herunder terrorisme. Bestemmelsen foreslås inntatt i § 70-10.

Artikkel 40 gir anvisning på at kommisjonen og medlemslandene skal ta passende steg for å samarbeide med tredjeland mv. Bestemmelsen er lik forordningen artikkel 50, og det er ikke nødvendig å gjennomføre bestemmelsen i politiregisterloven eller forskriften.

På bakgrunn av det ovenstående foreslås det at politiregisterforskriften kapittel 70 oppheves, og at nytt kapittel 70 skal lyde:

Kapittel 70

I. Generelle bestemmelser ved utlevering av personopplysninger til tredjeland eller internasjonale organisasjoner

§ 70-1 Formål

I dette kapitlet gjennomføres kapittel V i direktiv 2016/680 av 27. april 2016.

§ 70-2 Definisjoner

I dette kapittel forstås med:

1. medlemsland: stater som er forpliktet etter dette direktivet,
2. tredjeland: stater som ikke er forpliktet etter dette direktivet,
3. internasjonal organisasjon: en organisasjon og dens underliggende deler som er underlagt internasjonal rett, eller enhver annen organisasjon som er satt opp av, eller på grunnlag av, en avtale mellom to eller flere land.

§ 70-3 Virkeområde

Bestemmelsene i dette kapitlet får virkning ved utlevering av personopplysninger fra Norge til tredjeland og internasjonale organisasjoner.

Kapitlet berører ikke saker som behandles av Politiets sikkerhetstjeneste.

§ 70-4 Forholdet til tidligere inngåtte avtaler

Dette kapitlet berører ikke Norges forpliktelser i henhold til bilaterale eller multilaterale avtaler inngått med tredjeland eller avtaler inngått med internasjonale organisasjoner, og som var gjeldende før 6. mai 2016.

Ved anvendelse av avtaler som nevnt i første ledd, skal personopplysninger som er mottatt fra et annet medlemsland utleveres til tredjeland eller internasjonale organisasjoner i samsvar med § 70-6 første ledd nr. 3.

§ 70-5 Behandling av erstatningssaker

I saker om krav om erstatning som følge av utlevering av personopplysninger til tredjeland eller internasjonale organisasjoner, gjelder bestemmelsene i politiregisterloven § 56.

II. Utlevering av personopplysninger fra norsk politimyndighet

§ 70-6 Generelle prinsipper for utlevering av opplysninger

Personopplysninger kan kun utleveres til tredjeland eller internasjonale organisasjoner, dersom

1. det er nødvendig for å forebygge, etterforske, avdekke eller rettsforfølge lovbrudd eller fullbyrde strafferettslige reaksjoner, herunder for å beskytte mot eller forebygge trusler mot den offentlige sikkerhet,
2. den myndighet i tredjelandet eller i det internasjonale organ som mottar opplysningene, har ansvaret for å forebygge, etterforske, avdekke eller rettsforfølge lovbrudd eller fullbyrde strafferettslige reaksjoner, herunder å beskytte mot eller forebygge trusler mot den offentlige sikkerhet,
3. det medlemsland der opplysningene er innhentet fra har gitt sitt samtykke til utleveringen i samsvar med sin nasjonale lovgivning,
4. kommisjonen har truffet avgjørelse om tilstrekkelig beskyttelsesnivå, jf. § 70-7, det foreligger en tilstrekkelig grad av beskyttelse for den aktuelle behandling av opplysningene, jf. § 70-8, eller det foreligger særlige unntak som nevnt i § 70-9, og
5. den myndighet som foretok den opprinnelige utleveringen, eller en annen myndighet i samme medlemsstat, ved videre utlevering til et annet medlemsland eller en annen internasjonal organisasjon, gir tillatelse til den videre utleveringen, etter å ha vurdert alle relevante faktorer, herunder lovbruddets alvorlighet, formålet med den opprinnelige utleveringen og sluttmottakers beskyttelsesnivå.

Dersom utleveringen av opplysningene er avgjørende for å kunne avverge en overhengende og alvorlig trussel mot et medlemslands eller et tredjelands offentlige sikkerhet eller mot et medlemslands vesentlige interesser, og et forutgående samtykke ikke kan innhentes i tide, er utlevering uten forutgående samtykke som nevnt i første ledd nr. 3 tillatt.

Den myndighet som har ansvaret for å gi samtykke, skal underrettes omgående.

§ 70-7 Utlevering av opplysninger etter EU-kommisjonens beslutning om tilstrekkelig beskyttelsesnivå

Opplysninger kan utleveres til tredjeland og internasjonale organisasjoner dersom EU-kommisjonen har fattet avgjørelse om tilstrekkelig beskyttelsesnivå i medhold av direktiv 2016/680 artikkel 36.

§ 70-8 Utlevering av opplysninger ved tilstrekkelige beskyttelsesmekanismer

Uten en beslutning som nevnt i § 70-7 kan opplysninger utleveres dersom

1. det er etablert tilstrekkelige beskyttelsesmekanismer i bindende avtale, eller
2. den behandlingsansvarlige har vurdert alle forhold rundt utleveringen og funnet at tilstrekkelige beskyttelsesmekanismer er til stede.

Tilsynsmyndigheten skal informeres om kategorier av utleveringer som er begrunnet i forhold som nevnt i første ledd nr. 2.

§ 70-9 Utlevering dersom særlige unntak kommer til anvendelse

Opplysninger kan utleveres selv om vilkårene i § 70-7 og 70-8 ikke er oppfylt, dersom utleveringen er nødvendig for å

1. beskytte den registrertes eller en annen fysisk persons vitale interesser,
2. sikre den registrertes legitime interesser,
3. avverge en overhengende og alvorlig trussel mot et medlemslands eller et tredjelandets offentlige sikkerhet,
4. forebygge, etterforske, avdekke eller rettsforfølge lovbrudd eller fullbyrde strafferettslige reaksjoner, herunder for å beskytte mot eller forebygge trusler mot den offentlige sikkerhet i enkelttilfeller, eller
5. etablere, utøve eller forsvare et rettslig krav relatert til formål som nevnt i nr. 4 i enkelttilfeller.

Utlevering etter nr. 4 og 5 skal ikke skje dersom hensynet til den registrertes grunnleggende rettigheter og friheter veier tyngre enn de offentlige hensyn som begrunner utleveringen.

§ 70-10 Utlevering til mottakere etablert i tredjeland

Utlevering til mottakere i tredjeland som ikke er omfattet av § 70-6 første ledd nr. 2 kan skje i enkelttilfeller dersom

1. utleveringen er strengt nødvendig for å forebygge, etterforske, avdekke eller rettsforfølge lovbrudd eller fullbyrde strafferettslige reaksjoner, herunder for å beskytte mot eller forebygge trusler mot den offentlige sikkerhet,

2. den registrertes rettigheter og friheter ikke veier tyngre enn de offentlige interesser som nødvendiggjør utleveringen,
3. utlevering til en kompetent myndighet ikke er effektivt eller hensiktsmessig, særlig fordi utlevering ikke kan skje i tide,
4. kompetent myndighet i tredjelandet informeres uten ugrunnet opphold med mindre det ikke er effektivt eller hensiktsmessig, og
5. mottaker informeres om til hvilke formål opplysningene utelukkende kan behandles.

Tilsynsmyndigheten skal informeres om utlevering av opplysninger etter denne bestemmelsen.

§ 70-11 Saksbehandling ved utlevering av personopplysninger

Utlevering av personopplysninger skal besluttes av den behandlingsansvarlige. Personopplysningene skal fortrinnsvis utleveres i skriftlig form. Den behandlingsansvarlige skal nedtegne hvilke opplysninger som utleveres, hvem de utleveres til, årsaken til at de utleveres og dato og tidspunkt for utleveringen. Dersom opplysningene er ikke-verifiserte, skal dette så vidt mulig fremgå særskilt.

Nedtegnelser som nevnt skal være tilgjengelig for tilsynsmyndigheten.

2.6 Kapittel VI Tilsynsmyndigheter

Kapittel VI i direktivet regulerer ulike forhold knyttet til tilsynsmyndigheter, herunder at de skal være uavhengige, hvordan de skal opprettes og hvilket ansvarsområde de skal ha, jf. artikkel 41 til 44. Bestemmelsene i kapittel VI tilsvarer i det alt vesentlige kapittel VI i forordningen.

Disse forholdene vil bli regulert i regelverket som gjennomfører forordningen i norsk rett, og det er på samme måte som etter gjeldende rett ikke noen grunn til å gjennomføre disse bestemmelsene i politiregisterloven. Det fremgår også eksplisitt av direktivet artikkel 41 nr. 3 at en tilsynsmyndighet som er etablert etter forordningen også kan være tilsynsmyndighet etter direktivet.

Tilsynsmyndighetenes kompetanse, oppgaver og virkemidler er regulert i artikkel 45 til 47. Bestemmelsene er atskillig mer omfattende enn den tilsvarende reguleringen i artikkel 25 i rammebeslutningen, noe som imidlertid har sammenheng med at direktivet er utarbeidet etter mønster fra forordningen. Tilsynsmyndighetens kompetanse og oppgaver er regulert i politiregisterloven §§ 58 og 59, og man kan ikke se at direktivet nødvendiggjør endringer i disse bestemmelsene.

Nytt er at artikkel 46 nr. 4 åpner for at tilsynsmyndighetene kan kreve gebyr eller avvise en begjæring om kontroll fra den registrerte dersom begjæringen åpenbart er ubegrunnet eller fremsatt gjentatte ganger. Slike situasjoner er det allerede tatt høyde for i politiregisterforskriften § 42-4 annet ledd, hvoretter Datatilsynet kan avvise slike begjæringer. Bestemmelsen åpner imidlertid ikke for å kunne kreve gebyr. Det foreslås

derfor å innta i § 42-4 annet ledd at det i stedet for å avvise en begjæring om kontroll, kan kreves gebyr for å behandle begjæringen. Adgang til å ilegge gebyrer krever lovhjemmel. Det foreslås derfor at denne adgangen forankres i forskriftshjemmelen i politiregisterloven § 69 nr. 22.

Det foreslås etter dette følgende endring:

Politiregisterloven § 69 første ledd nr. 22 skal lyde:

22. adgang for Datatilsynet til å kreve gebyr for behandling av gjentatte eller åpenbart grunnløse begjæringer

Politiregisterforskriften § 42-4 annet ledd skal lyde:

Datatilsynet kan avvise begjæring om kontroll eller kreve gebyr for å behandle begjæringen dersom samme forhold ble kontrollert tidligere, og det ikke foreligger holdepunkter for at det er foretatt nye registreringer.

Artikkel 46 nr. 4 siste punktum gir videre anvisning på at tilsynsmyndigheten har bevisbyrden for at begjæringen er åpenbart grunnløs eller gjentakende. Departementet er noe i tvil om denne bevisbyrden skal forskriftsfestes. Etter hva man kan se er en slik bevisbyrde bare aktuell i de tilfellene der den registrerte bringer avvisningen inn for klageinstansen eller for domstolene. I en slik situasjon ligger det i sakens natur at det er tilsynsmyndigheten som må bevise at vilkårene for avvisning var til stede. Man kan derfor ikke se at det reelt sett vil styrke den registrertes rettigheter dersom bevisbyrden uttrykkelig reguleres i forskriften.

Når det gjelder tilsynsmyndighetens virkemidler gir artikkel 47 nr. 1 anvisning på at tilsynsmyndigheten i det minste må kunne kreve å få tilgang til opplysningene som behandles av den behandlingsansvarlige eller en databehandler, samt å innhente informasjon som er nødvendig for at tilsynsmyndigheten kan utføre dens oppgaver. Denne bestemmelsen er allerede gjennomført i politiregisterloven § 61 første ledd og krever derfor ingen endring.

Artikkel 47 nr. 2 inneholder en eksemplifisering av hvilke virkemidler tilsynsmyndigheten kan ha til rådighet for å rette eller stanse ulovlig behandling av opplysninger. Bestemmelsen er i samsvar med artikkel 25 nr. 2 bokstav b i rammebeslutningen, som ble gjennomført i politiregisterloven § 60, hvoretter tilsynsmyndigheten kan gi pålegg eller anmerkning i de tilfellene der behandlingen er i strid med loven. Departementet kan derfor ikke se at artikkel 47 nr. 2 medfører endringsbehov av politiregisterloven § 60.

Tilsynsmyndighetens adgang til å ilegge gebyrer mv. vil bli omtalt under kapittel VIII.

2.7 Kapittel VII Samarbeid

Kapittel VII i direktivet omhandler tilsynsmyndighetenes gjensidige bistand innenfor EU-landene og Personvernrådets («European Data Protection Board») oppgaver, jf. artikkel 50 og 51. Disse bestemmelsene tilsvarer artikkel 61 og 70 i forordningen. Artikkel 51 retter seg utelukkende mot Personvernrådet, og er dermed ikke nødvendig å gjennomføre i politiregisterloven eller forskriften.

I artikkel 50 gis det detaljerte regler om hvordan tilsynsmyndighetene i de ulike landene skal samarbeide i forbindelse med blant annet anmodninger om bistand. Departementet er i tvil om i hvilken grad det er nødvendig å gjennomføre denne bestemmelsen i politiregisterlovgivningen. Det må legges til grunn at Datatilsynet uansett vil forholde seg til bestemmelsene i artikkel 50, som er identiske med artikkel 61 nr. 1 til 7 i forordningen som vil bli gjennomført i den nye personopplysningsloven, uten at disse eksplisitt gjentas i politiregisterlovgivningen. Det bes særlig om Datatilsynets uttalelse til om det er hensiktsmessig å innta bestemmelsen, alternativt at det vises til at den tilsvarende bestemmelsen i regelverket som gjennomfører personvernforordningen gjelder tilsvarende.

2.8 Kapittel VIII Rettsmidler, ansvar og sanksjoner

Kapittel VIII inneholder regler om hvilke rettsmidler den registrerte skal ha for å kunne ivareta sine rettigheter (artikkel 52 til 54), hvem han kan la seg representere av (artikkel 55), krav om erstatning (artikkel 56) og sanksjoner ved brudd på regelverket (artikkel 57).

Når det gjelder muligheten til bruk av rettsmidler skiller direktivet mellom tre ulike situasjoner. Dersom klagen retter seg mot den behandlingsansvarlige eller databehandleren skal den registrerte både ha klagemulighet til en tilsynsmyndighet og adgang til å bringe saken inn for domstolene, jf. artikkel 52 og 54. I tillegg skal den registrerte ha mulighet til å benytte seg av rettsmidler mot tilsynsmyndigheten, jf. artikkel 53.

Artikkel 52 regulerer ulike sider ved den registrertes adgang til å kunne klage til et uavhengig tilsynsorgan. I henhold til artikkel 52 *nr. 1* skal den registrerte ha slik klageadgang uavhengig av eventuelle administrative klageordninger. At den registrerte har en slik rett fremgår uttrykkelig av politiregisterloven § 55 tredje ledd og bestemmelsen nødvendiggjør derved ingen endringer i politiregisterloven.

Artikkel 52 *nr. 2* regulerer de tilfellene der den registrerte har sendt en klage til feil tilsynsmyndighet. I slike tilfeller skal tilsynsmyndigheten, som har mottatt klagen, uten unødig forsinkelse videresende den til rett tilsynsmyndighet samt underrette den registrerte om dette. Denne bestemmelsen krever endring i politiregisterloven. I forskriften § 42-4 fjerde ledd har man kun regulert de tilfellene der en klage over PSTs behandling feilaktig er tilsendt Datatilsynet. I slike tilfeller skal Datatilsynet enten avise klagen eller sende den til Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget).

Forskriften må endres på tre punkter. For det første legger direktivet ikke opp til at tilsynsmyndigheten ved feilsending kan avvise klagen, og denne muligheten må derfor strykes. For det andre tar forskriften ikke høyde for at feilsendingen også kan gjelde andre tilsynsorganer. Som det fremgår av forskriften § 42-1 er Datatilsynets kompetanse også begrenset i forhold til behandling av opplysninger ved kommunikasjonskontroll og i hvitvaskingsregisteret, idet det for disse behandlingene er opprettet særskilte tilsynsmyndigheter. Plikten til å videresende feilsendte klager må derfor også omfatte disse tilsynsorganer. Likeledes må denne plikten gjelde for Kommunikasjonskontrollutvalget og Hvitvaskingsutvalget dersom de mottar klager som skulle ha blitt adressert til Datatilsynet, eller for den saks skyld til EOS-utvalget. For det tredje må det tilføyes at den registrerte skal underrettes om at klagen er videresendt til rette instans.

Som følge av dette foreslås politiregisterforskriften § 42-4 fjerde ledd endret slik:

Begjæring om kontroll som gjelder opplysninger som skal kontrolleres av andre tilsynsorganer enn den som har mottatt begjæringen, skal uten unødig opphold videresendes til rette tilsynsmyndighet. Den registrerte skal underrettes om videresendingen.

Selv om overskriften i forskriften § 42-4 bare refererer til Datatilsynet, vil bestemmelsen også gjelde for kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll (KK-utvalget) ved at det i kommunikasjonskontrollforskriften § 11 er uttalt at politiregisterloven og tilhørende forskrift kommer til anvendelse så langt de passer. Når det gjelder Hvitvaskingsutvalget fremgår det allerede av § 52-15 tredje ledd at eventuelle feilsendinger skal oversendes rett kontrollorgan. Her må det imidlertid tilføyes at den registrerte skal underrettes om at klagen er videresendt til rette instans på samme måte som i forslaget ovenfor.

Derimot vil bestemmelsen ikke gjelde for EOS-utvalget. EOS-utvalgets kontrollvirksomhet reguleres av EOS-loven 3. februar 1995 nr. 7. Politiregisterlovgivningens bestemmelser om tilsynsvirksomhet gjelder derfor ikke for EOS-utvalget. Som nevnt tidligere faller PSTs behandling av opplysninger utenfor direktivets virkeområde, og det samme gjelder derved for EOS-utvalgets kontrollvirksomhet. Departementet anser det som unødvendig å ta initiativ til å endre EOS-loven, siden det må antas at EOS-utvalget uansett ville videresende eller returnere slike feilsendte begjæring.

Artikkel 52 nr. 3 gir anvisning på at den tilsynsmyndighet som har mottatt begjæring om kontroll, skal yte supplerende bistand dersom den registrerte anmoder om det. Bestemmelsen er ny i forhold til rammebeslutningen, og politiregisterforskriften har heller ingen tilsvarende bestemmelse.

Etter hva departementet kan se gir bestemmelsen ikke uttrykk for noe annet enn hva som i Norge følger av ulovfestede regler om god saksbehandlingsskikk. Bestemmelsen er heller ikke nærmere omtalt i fortalen. I punkt 85 i fortalen er det imidlertid nevnt at

tilsynsmyndigheten bør bistå den registrerte i forbindelse med inngivelsen av begjæring om kontroll ved for eksempel å tilby et klageskjema mv. At det ikke finnes en tilsvarende bestemmelse i forordningen indikerer også at det her ikke er tale om å etablere rettigheter av betydning for den registrerte. Departementet anser det på denne bakgrunn ikke nødvendig å innta en tilsvarende bestemmelse i forskriften.

Etter artikkel 52 nr. 4 skal tilsynsmyndigheten underrette den registrerte om fremdriften og resultatet av klagebehandlingen samt muligheten til å bringe tilsynsmyndighetens avgjørelse inn for domstolene, jf. artikkel 53. Bestemmelsen tilsvarende artikkel 77 nr. 2 i forordningen.

Bestemmelsen tilsvarende rammebeslutningen artikkel 25 nr. 3 siste punktum, men det er nytt at den registrerte skal underrettes om adgangen til å bringe tilsynsmyndighetens avgjørelse inn for domstolene. I politiregisterforskriften § 42-4 første ledd er det gitt anvisning på at en begjæring om kontroll skal besvares senest innen 30 dager samt at den registrerte skal underrettes dersom fristen ikke kan overholdes. Det er imidlertid ikke sagt noe om underretning hva gjelder adgangen til å bringe saken inn for domstolene. Denne rettigheten er regulert i artikkel 53 i direktivet, jf. nærmere om dette nedenfor. Departementet foreslår derfor at det i forskriften § 42-4 første ledd, som et nytt annet punktum, inntas at den registrerte skal underrettes om sine rettigheter i henhold til den nye § 57 i politiregisterloven, jf. nærmere om dette nedenfor.

Politiregisterforskriften § 42-4 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Den registrerte underrettes samtidig om sine rettigheter etter politiregisterloven § 57 annet ledd.

Artikkel 53 og 54 må ses i sammenheng, idet begge regulerer den registrertes adgang til å kunne saksøke tilsynsmyndigheten, den behandlingsansvarlige og databehandleren uavhengig av andre administrative klageordninger.

Artikkel 53 regulerer den registrertes adgang til å bringe tilsynsmyndighetenes avgjørelser mv. inn for domstolene. Etter artikkel 53 *nr. 1* skal enhver fysisk eller juridisk person har rett til å bringe en juridisk bindende avgjørelse truffet av en tilsynsmyndighet inn for domstolene. Etter *nr. 2* gjelder det samme i de tilfellene der tilsynsmyndigheten unnlater å behandle den registrertes begjæring eller unnlater å underrette ham om fremdrift eller utfallet innen tre måneder. Endelig gis det i *nr. 3* anvisning på at en rettssak mot tilsynsmyndigheten skal anlegges i den medlemsstat der tilsynsmyndigheten er etablert. Bestemmelsen er delvis ny i forhold til rammebeslutningen, men artikkel 53 tilsvarende artikkel 78 i forordningen. At den registrerte kan saksøke tilsynsmyndigheten uavhengig av administrative klageordninger, innebærer at den registrerte ikke er henvist til å benytte seg av adgangen til å påklage Datatilsynets avgjørelse til Personvernemnda, jf. politiregisterloven § 61 siste ledd, før saken kan bringes inn for domstolene.

Etter *artikkel 54* skal den registrerte ha rett til å kunne saksøke både den behandlingsansvarlige og databehandleren, dersom vedkommende mener at hans rettigheter i henhold til den lovgivningen som gjennomfører direktivet er krenket. Denne retten skal gjelde uavhengig av andre administrative eller utenrettslige klageordninger. Bestemmelsen tilsvarer artikkel 79 nr. 1 i forordningen. For norske forhold innebærer dette at den registrerte verken må benytte seg av klageadgangen til et overordnet organ etter politiregisterloven § 55 første ledd, eller muligheten til å be Datatilsynet om kontroll etter politiregisterloven § 59.

Departementet foreslår at rettighetene etter artikkel 52 nr. 1 og 2 og artikkel 53 gjennomføres i politiregisterloven. At en rettssak mot tilsynsmyndigheten skal anlegges i den medlemsstat der tilsynsmyndigheten er etablert, jf. artikkel 53 nr. 3, følger allerede av tvisteloven § 4-4 om alminnelig verneting, og er således ikke nødvendig å gjennomføre.

Som nevnt i punkt 2.4.2 oppheves politiregisterloven § 57 som følge av at meldeplikten ikke er videreført i direktivet. Retten til å saksøke tilsynsmyndigheten, den behandlingsansvarlige og databehandleren foreslås derfor plassert i ny § 57, samtidig som § 57 foreslås flytter fra politiregisterlovens kapittel 10 om tilsyn til lovens kapittel 9 om klageadgang og erstatning.

Politiregisterloven § 57 skal lyde:

§ 57 Rettsmidler

Den registrerte kan, uavhengig av rettighetene etter § 55 første ledd og § 59, saksøke den behandlingsansvarlige eller databehandleren dersom vedkommendes rettigheter etter loven har blitt krenket som følge av behandlingen av opplysningene om vedkommende.

Den registrerte kan, uavhengig av rettigheten etter § 61 siste ledd, saksøke Datatilsynet når Datatilsynet har truffet en avgjørelse som er rettslig bindende for den registrerte. Det samme gjelder dersom Datatilsynet ikke behandler en begjæring om kontroll innen 3 måneder, eller ikke innen 3 måneder gir opplysning om sakens fremdrift eller utfall.

Bestemmelsens annet ledd vil også gjelde for kommunikasjonskontrollutvalget og kontrollutvalget for tiltak mot hvitvasking. For kommunikasjonskontrollutvalget følger dette av at det i kommunikasjonskontrollforskriften § 11 er uttalt at politiregisterloven og tilhørende forskrift kommer til anvendelse så langt de passer. For kontrollutvalget for tiltak mot hvitvasking foreslås det å tilføye i politiregisterforskriften § 52-15 at for utvalgets kontroll gjelder politiregisterloven § 57 annet ledd og forskriften § 42-4 første ledd annet punktum, se forslag til endringer i punkt 5 nedenfor.

Artikkel 55 omhandler hvem den registrerte kan la seg representere av i saker som er omtalt i artiklene 52 til 54. Det nevnes uttrykkelig at den registrerte kan la seg representere av organer eller sammenslutninger som har som formål å ivareta personvernmessige interesser. Artikkelen sier imidlertid også at dette gjelder dersom det er i samsvar med nasjonal rettspleielovgivning.

Når det gjelder saker om begjæring om kontroll av en tilsynsmyndighet, jf. artikkel 52, setter lovgivningen ingen begrensninger med henblikk på hvem den registrerte ønsker å la seg representere av. Det samme gjelder for så vidt også klageadgangen etter politiregisterloven § 55. Det eneste som kreves i disse tilfellene er at den registrerte utstyres sin fullmektig med tilstrekkelig fullmakt. Når det imidlertid gjelder rettssaker, som omtalt i artikkel 53 og 54, gir lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile saker (tvisteloven) anvisning på hvem som kan være prosessfullmektig. I tvisteloven § 3-3 er det ikke åpnet for at slike organisasjoner og sammenslutninger som nevnt i artikkel 55 kan opptre som prosessfullmektig. Som følge av dette vil den registrerte heller ikke ha mulighet til å la seg representere av disse dersom han velger å saksøke en tilsynsmyndighet eller den behandlingsansvarlige. Artikkel 55 avstedkommer dermed ingen endringer i politiregisterloven.

Artikkel 56 gir uttrykk for at den registrerte skal ha rett til erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk tap ved brudd på det nasjonale regelverket som gjennomfører direktivet. Erstatningskravet skal kunne gjøres gjeldende overfor den behandlingsansvarlige eller eventuelt annen myndighet dersom nasjonal rett gir anvisning på det. Bestemmelsen tilsvarende artikkel 19 i rammebeslutningen, som er gjennomført i politiregisterloven § 56, og krever derfor ingen endring. Det foreslås imidlertid en endring av denne bestemmelsen i pkt. 3.2 nedenfor som ikke har sammenheng med direktivet.

Artikkel 57 stiller krav om at medlemsstatene skal fastsette sanksjoner som skal få anvendelse ved overtredelse av bestemmelser som vedtas i henhold til direktivet. Det heter videre at sanksjonene skal være effektive, stå i rimelig forhold til overtredelsens art og skal ha avskrekkende virkning. Tilsvarende forhold er regulert i rammebeslutningen artikkel 24.

I politiregisterloven er det ikke innført noen særskilt straffebestemmelse. Om dette ble det i Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) pkt. 15.3.4 uttalt:

Departementet har vurdert om artikkel 24 tilsier at det bør gis en egen straffebestemmelse i politiregisterloven, men har kommet til at dette ikke er nødvendig. Utvalget synes i sin begrunnelse å legge til grunn at sanksjoner i politiregisterloven utelukkende vil rette seg mot tjenestemenn i politiet og påtalemyndigheten. En slik innfallsvinkel er noe for snever, idet for eksempel også databehandlere vil kunne gjøre seg skyldig i brudd på politiregisterlovens bestemmelser.

Departementet viser imidlertid til at brudd på politiregisterlovgivningen vil kunne straffes etter en rekke bestemmelser i straffeloven 1902 og straffeloven 2005. Særlig sentralt står bestemmelsene om straff for henholdsvis uberettiget befatning med

tilgangsdata, uberettiget tilgang til datasystem og brudd på taushetsplikt. I tillegg vil tjenestemenn som bryter bestemmelsene kunne straffes etter de mer generelle bestemmelsene om tjenestefeil eller, dersom forholdet er grovt, for misbruk av stillingen. I lys av dette kan man ikke se at er behov for særskilte straffetrusler i politiregisterloven.

Man ser imidlertid i etterkant at man i forbindelse med vedtakelsen av politiregisterloven i for stor grad har fokusert på straffesanksjonering ved brudd på loven. Av de grunner som er gjengitt ovenfor finner departementet fortsatt ikke grunn til å foreslå sanksjoner i form av straff eller ileggelse av gebyrer. Derimot vil direktivets krav om effektive og avskrekkende sanksjoner også kunne oppfylles ved innføring av tvangsmulkt tilsvarende bestemmelsene i §§ 47 og 33 i henholdsvis personopplysningsloven og helseregisterloven.

Det foreslås på denne bakgrunn følgende endring i politiregisterloven § 60:

§ 60 Datatilsynets virkemidler og tvangsmulkt

Nytt fjerde ledd kan lyde:

Ved pålegg som nevnt i første ledd kan Datatilsynet fastsette en tvangsmulkt som løper for hver dag som går etter utløpet av den fristen som er satt for oppfylling av pålegget, inntil pålegget er oppfylt. Tvangsmulkten løper ikke før klagefristen er ute. Hvis vedtaket påklages, løper ikke tvangsmulkt før klageinstansen har bestemt det. Datatilsynet kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

3. Endringer som ikke har sammenheng med direktivet

3.1 Unntak fra informasjonsplikten

Unntakene i § 48 annet ledd nr. 2 er ikke fullt ut sammenfallende med unntakene i § 49 fjerde ledd ved at hensynet til nasjonal og offentlig sikkerhet og hensynet til gjennomføring av strafferettslige reaksjoner ikke er nevnt i § 48. Hva som er grunnen til at § 48 har færre unntaksbestemmelser enn § 49 er ikke særskilt omtalt i forarbeidene. Hensett til det snevre virkeområde for informasjonsplikten i § 48 er det lite trolig at hensynet til nasjonal sikkerhet og gjennomføring av strafferettslige reaksjoner vil kunne være en aktuell unntaksgrunn. Departementet har imidlertid nå kommet til at hensynet til harmonisering i forhold til unntakene i § 49 og artikkel 13 nr. 3 i direktivet tilsier at de nevnte forholdene også tas inn som begrunnelse for å kunne gjøre unntak fra informasjonsplikten.

Det foreslås etter dette følgende endring:

§ 48 annet ledd nr. 2 skal lyde:

2. der det er nødvendig å gjøre unntak av hensyn til kriminalitetsbekjempelse, *nasjonal og offentlig sikkerhet, gjennomføring av strafferettslige reaksjoner*, vern av

andre personer enn den registrerte eller mottakerorganets lovpålagte kontrollopgaver,

3.2 Erstatning for ikke-økonomisk tap

Det følger av politiregisterloven § 56 annet ledd at den behandlingsansvarlige kan pålegges å betale erstatning for skade av ikke-økonomisk art. Formuleringen tilsvarer personopplysningsloven § 49 tredje ledd annet punktum, og det er i Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) pkt. 15.2.4 vist til at man har tatt utgangspunkt i de tilsvarende bestemmelsene i personopplysningsloven og SIS-loven (lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS)). Etter SIS-loven § 18 annet ledd annet punktum kan erstatning også omfatte erstatning for ikke-økonomisk tap, uten at det fremgår at dette skal pålegges. Det har i ettertid vist seg at ordlyden i § 56 har skapt tvil med hensyn til om begrepet «pålegge» indikerer at det er andre enn den behandlingsansvarlige som skal avgjøre dette spørsmålet, noe som ikke er tilfelle. For å eliminere denne tvilen foreslås følgende endring:

§ 56 annet ledd skal lyde:

Erstatningen kan også omfatte slik erstatning for skade av ikke-økonomisk art (oppreisning) som synes rimelig, med mindre det godtgjøres at skaden ikke skyldes feil eller forsømmelse på den behandlingsansvarliges side.

3.3 Obligatorisk krav om politiattest for personer som skal utføre tilsyn

Politiregisterloven § 62 annet ledd gir anvisning på at det kan kreves uttømmende og utvidet politiattest for personer som skal føre tilsyn. Begrunnelsen for kravet om politiattest er at personer hos tilsynsmyndighetene vil kunne få tilgang til svært sensitive opplysninger. Det har også vært ønskelig å begrense antall personer hos tilsynsmyndighetene som gis tilgang til opplysningene, jf. Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) pkt. 21.10.

Selv om bestemmelsen gir anvisning på at det *kan* kreves politiattest, har det ikke vært hensikten å åpne for at kravet om fremleggelse av politiattest kan fravikes. Det foreslås derfor presisert i bestemmelsen at det *skal* kreves uttømmende og utvidet politiattest for personer som skal utføre tilsyn. Det foreslås derfor følgende endring:

§ 62 annet ledd skal lyde:

Det *skal* kreves uttømmende og utvidet politiattest for personer som skal utføre tilsyn.

3.4 Sperring av nærmere bestemte opplysninger i reaksjonsregisteret

Det følger av politiregisterforskriften § 44-12 at nærmere bestemte opplysninger skal sperres i reaksjonsregisteret etter en viss tid, dersom vedkommende i tidsperioden ikke har vært ilagt nye reaksjoner for lovbrudd. Ut fra ordlyden kan det være noe uklart hva som gjelder dersom en person har vært ilagt flere reaksjoner. I høringsnotatet om politiregisterforskriften av 15. februar 2012 ble det vist til følgende eksempel: «En person blir ilagt bot nr. 1 i år 2000, bot nr. 2 i år 2010 og bot nr. 3 (av 3) i år 2015. Bot nr.

1 vil ikke sperres i år 2015, men først i år 2030 sammen med de to andre årene, det vil si 15 år etter at bot nr. 3 ble ilagt.» Departementet ser at det med fordel bør komme tydeligere frem i bestemmelsen at tidsfristen gjelder fra siste ilagte reaksjon, og det foreslås derfor følgende endring:

§ 44-12 annet ledd skal lyde:

Bestemmelsene i første ledd gjelder ikke dersom vedkommende *i tidsrommet som nevnt* er ilagt ny reaksjon for lovbrudd. *Tidsfristen begynner i så fall å løpe fra siste ilagte reaksjon.* Bestemmelsene om fristberegning i § 30-3 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene kan ikke ses å medføre nevneverdige administrative eller økonomiske konsekvenser. Riktignok vil enkelte endringer i saksbehandlingsreglene kunne medføre en noe større aktivitet fra den behandlingsansvarliges side, men denne eventuelle merbelastningen blir kompensert gjennom adgangen til å kunne avvise grunnløse eller gjentatte begjæringer og gjennom opphevelsen av meldeplikten.

5. Samlet forslag til lov- og forskriftsendringer

I politiregisterloven foreslås det følgende endringer:

§ 2 nr. 1 og 2 skal lyde:

1. personopplysning: opplysning og vurdering som kan knyttes til fysisk person *som kan identifiseres direkte eller indirekte,*
2. behandling av opplysninger: enhver elektronisk eller manuell bruk av opplysninger, som for eksempel innsamling, registrering, systematisering, *strukturering,* oppbevaring, tilpasning, endring, gjenfinning, søking, videreformidling ved overføring, spredning eller andre former for tilgjengeliggjøring, sammenstilling eller samkjøring, sperring, sletting eller tilintetgjøring eller en kombinasjon av slike bruksmåter,

§ 2 nytt nr. 14 skal lyde:

14. *informasjonssikkerhetsbrudd: sikkerhetsbrudd som medfører utilsiktet eller ulovlig ødeleggelse, tap, endring, uautorisert deling av eller tilgang til personopplysninger som er overført, lagret eller behandlet på andre måter.*

§ 6 tredje ledd skal lyde:

Når opplysninger behandles skal det så vidt mulig og dersom det er relevant fremgå hvilken kategori personer den registrerte tilhører, for eksempel om vedkommende er mistenkt for å ha begått eller kommer til å begå et lovbrudd, domfelt, er blitt utsatt for et lovbrudd, informant, vitne eller har tilknytning til personer som nevnt. På samme måte skal det så vidt mulig fremgå om opplysninger bygger på faktiske forhold eller vurderinger.

I tillegg skal opplysninger som behandles etter § 5 nr. 2 markeres med kildens pålitelighet og opplysningens holdbarhet.

§ 7 skal lyde:

§ 7 Behandling av særlige kategorier av personopplysninger

Behandling av personopplysninger om rasemessig eller etnisk bakgrunn, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningstilhørighet samt behandling av genetiske og biometriske opplysninger med det formål entydig å identifisere en fysisk person, eller opplysninger om helsemessige eller seksuelle forhold eller seksuell orientering kan bare finne sted dersom det er strengt nødvendig ut fra formålet med behandlingen. Slike opplysninger kan også behandles dersom det er strengt nødvendig for å beskytte den registrertes eller en annens persons vitale interesser.

§ 14 innledningen skal lyde:

Før etablering av et sentralt register, gir Kongen forskrift om [...]

§ 22 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

For utlevering av opplysninger til land som ikke har gjennomført direktiv (EU) 2016/680 og til internasjonale organisasjoner, gjelder i tillegg vilkårene i politiregisterforskriften kapittel 70.

§ 48 annet ledd nr. 2 skal lyde:

2. *der det er nødvendig å gjøre unntak av hensyn til kriminalitetsbekjempelse, nasjonal og offentlig sikkerhet, gjennomføring av strafferettslige reaksjoner, vern av andre personer enn den registrerte eller mottakerorganets lovpålagte kontrolloppgaver,*

§ 53 annet punktum skal lyde:

Er opplysningene utlevert, skal mottaker av opplysningene varsles om feilen uten unødig opphold og anmodes om å rette, slette eller sperre opplysningene i samsvar med eget rettsgrunnlag.

§ 56 annet ledd skal lyde:

Erstatningen kan også omfatte slik erstatning for skade av ikke-økonomisk art (oppreisning) som synes rimelig, med mindre det godtgjøres at skaden ikke skyldes feil eller forsømmelse på den behandlingsansvarliges side.

Kapittel 9 overskriften skal lyde:

Kapittel 9 Klageadgang, erstatning og rettsmidler

Politiregisterloven § 57 oppheves. Ny § 57 skal lyde:

§ 57 Rettsmidler

Den registrerte kan, uavhengig av rettighetene etter § 55 første ledd og § 59, saksøke den behandlingsansvarlige eller databehandleren dersom vedkommendes rettigheter etter loven har blitt krenket som følge av behandlingen av opplysningene om vedkommende.

Den registrerte kan, uavhengig av rettigheten etter § 61 siste ledd, saksøke Datatilsynet når Datatilsynet har truffet en avgjørelse som er rettslig bindende for den registrerte. Det samme gjelder dersom Datatilsynet ikke behandler en begjæring om kontroll innen 3 måneder, eller ikke innen 3 måneder gir opplysning om sakens fremdrift eller utfall.

Kapittel 10 overskriften skal lyde:

Kapittel 10 Tilsyn

§ 60 overskriften skal lyde:

§ 60 Datatilsynets virkemidler og tvangsmulkt

§ 60 nytt fjerde ledd skal lyde:

Ved pålegg som nevnt i første ledd kan Datatilsynet fastsette en tvangsmulkt som løper for hver dag som går etter utløpet av den fristen som er satt for oppfylling av pålegget, inntil pålegget er oppfylt. Tvangsmulkten løper ikke før klagefristen er ute. Hvis vedtaket påklages, løper ikke tvangsmulkt før klageinstansen har bestemt det. Datatilsynet kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

§ 62 annet ledd skal lyde:

Det skal kreves uttømmende og utvidet politiattest for personer som skal utføre tilsyn.

§ 63 første ledd skal lyde:

Det skal etableres en ordning med personvernrådgiver.

§ 69 første ledd nr. 7 skal lyde:

7. informasjonssikkerhet ved behandling av opplysninger etter denne lov, jf. § 15, herunder nærmere regler om organisatoriske og tekniske sikkerhetstiltak, hvem som er behandlingsansvarlig for de ulike behandlingene og hvem som skal informeres ved avvik,

§ 69 første ledd nr. 22 skal lyde:

23. adgang for Datatilsynet til å kreve gebyr for behandling av gjentatte eller åpenbart grunnløse begjæringer

I politiregisterforskriften foreslås det følgende endringer:

§ 1-2 nr. 1 skal lyde:

1. personopplysning: biologisk materiale, som blod, spytt, hår med videre anses som personopplysning dersom materialet er analysert eller på annen måte er identifisert, slik at det kan knyttes til en person. *Opplysninger om lokasjonsdata, online-identifikatorer og faktorer knyttet til genetisk informasjon regnes også som personopplysning.* En opplysning anses ikke som personopplysning dersom det må brukes uforholdsmessig mye arbeid, tid eller ressurser for å identifisere personen, og

§ 9-9 tredje og nytt fjerde ledd skal lyde:

Før opplysninger utleveres i henhold til politiregisterloven § 22 første ledd skal det foretas en nødvendighetsvurdering, jf. § 4-2. I nødvendighetsvurderingen skal det blant annet legges vekt på hvordan opplysningene vil bli brukt eller behandlet i *mottakerlandet.*

For utlevering av opplysninger til land som ikke har gjennomført direktiv (EU) 2016/680 og til internasjonale organisasjoner gjelder i tillegg bestemmelsene i kapittel 70.

§ 11-3 overskriften skal lyde:

§ 11-3 *Krav ved utlevering av opplysninger*

Første ledd skal lyde:

Når opplysninger utleveres eller på annen måte gjøres tilgjengelig skal det så vidt mulig kontrolleres om opplysningene er korrekte, tilstrekkelige og oppdaterte. Dersom det er tvil vedrørende opplysningens kvalitet skal mottaker av opplysningene så vidt mulig gjøres oppmerksom på dette, herunder hva tvilen består i.

§ 11-3 første, annet og tredje ledd blir nytt annet, tredje og fjerde ledd.

§ 11-3 tredje ledd første og annet punktum skal lyde:

Kravet om skriftlighet i *annet* ledd nr. 1 kan fravikes dersom skriftlighet ville hindre formålet med utleveringen. Ved utlevering av opplysninger til andre formål enn de som er nevnt i *annet* ledd nr. 1 kan kravet om skriftlighet fravikes dersom det av tidsmessige eller andre grunner anses hensiktsmessig.

Ny § 17-5 skal lyde:

§ 17-5 *Avvisning av begjæring om innsyn, retting, sperring og sletting*

Begjæring om innsyn, retting, sperring og sletting kan avvises dersom den er åpenbart grunnløs eller fremsatt gjentatte ganger uten at det er foretatt nye registreringer.

Den behandlingsansvarlige må kunne dokumentere at vilkårene for avvisning etter første ledd er oppfylt.

Ny § 17-6 skal lyde:

§ 17-6 *Felles saksbehandlingsregler*

I forbindelse med avgjørelser som nevnt i §§ 17-3 til 17-5 skal den registrerte informeres om sine rettigheter etter politiregisterloven §§ 55, 59 og § 57 første ledd.

Den behandlingsansvarlige må kunne dokumentere det faktiske og rettslige grunnlaget for avgjørelser som nevnt i §§ 17-3 til 17-5.

Dersom uriktige opplysninger rettes eller slettes og opplysningene er mottatt fra en offentlig myndighet, skal den behandlingsansvarlige underrette avgiveren av opplysningene om rettingen eller slettingen samt hva feilen besto i.

§ 18-1 annet ledd første punktum skal lyde:

Avgjørelser som er truffet i medhold av politiregisterloven kapittel 4 om informasjonssikkerhet og *internkontroll* er ikke gjenstand for klagebehandling.

§ 39-2 annet ledd skal lyde:

Den behandlingsansvarlige skal ha oversikt over

1. hvordan politiet og påtalemyndigheten er organisert,
2. hvilke behandlinger som finner sted hos den behandlingsansvarlige,
3. det rettslige grunnlaget for behandlingen,
4. hvem som er behandlingsansvarlig, hvem som har det daglige behandlingsansvaret, eventuelt delegert myndighet, og *hvem som er personvernrådgiver,*
5. de krav i og i medhold av gjeldende lovgivning som gjelder for politiets og påtalemyndighetens behandling av opplysninger, og
6. *kategorier av overføringer av opplysninger til tredjeland eller internasjonale organisasjoner.*

§ 39-5 nytt annet og tredje ledd skal lyde:

Databehandleren skal ha oversikt over

1. *kategorier av opplysninger som behandles på vegne av den behandlingsansvarlige,*

2. *hvis aktuelt, overføring av opplysninger til tredjeland eller internasjonale organisasjoner, der dette er bestemt av den behandlingsansvarlige, herunder hvilke tredjeland og internasjonale organisasjoner opplysninger er overført til, og*
3. *tekniske og organisatoriske sikkerhetstiltak, jf. forskriften kapittel 40.*

Dokumentasjon som nevnt i annet ledd skal være tilgjengelig for tilsynsmyndighetene.

§ 39-3 nr. 10 og 11 skal lyde:

10. bruk av opplysninger som er sperret, jf. politiregisterloven § 52, og
11. informasjonssikkerhet, jf. politiregisterloven § 15.

§ 39-3 nr. 12 oppheves.

§ 40-5 skal lyde:

§ 40-5 *Avvik*

Bruk av informasjonssystemet som er i strid med fastlagte rutiner, og informasjonssikkerhetsbrudd, skal behandles som avvik.

Avviksbehandlingen skal ha som formål å gjenopprette normal tilstand, fjerne årsaken til avviket og hindre gjentakelse.

Resultat fra avviksbehandling skal dokumenteres.

Ved informasjonssikkerhetsbrudd skal den behandlingsansvarlige gi melding til Datatilsynet snarest mulig og senest innen 72 timer etter at den behandlingsansvarlige ble kjent med informasjonssikkerhetsbruddet, med mindre det er usannsynlig at bruddet på informasjonssikkerheten innebærer en risiko for den registrertes rettigheter og friheter. Dersom melding gis senere enn innen 72 timer, skal det gis en begrunnelse for forsinkelsen.

Meldingen skal minst inneholde

1. *informasjon om type informasjonssikkerhetsbrudd,*
2. *om mulig, kategorier av og antall registrerte som berøres,*
3. *om mulig, kategorier av og antall registreringer av personopplysninger som berøres,*
4. *personvernrådgivers kontaktinformasjon eller annet kontaktpunkt,*
5. *sannsynlige konsekvenser av informasjonssikkerhetsbruddet, og*
6. *igangsatte eller foreslåtte tiltak for å håndtere informasjonssikkerhetsbruddet, herunder tiltak for å begrense negative konsekvenser.*

Dersom det ikke er mulig å gi opplysninger som nevnt i femte ledd innen fristen, skal opplysningene gis så snart som mulig.

Ved informasjonssikkerhetsbrudd som kan medføre stor risiko for den registrertes rettigheter og friheter, skal den registrerte informeres uten ugrunnet opphold. Dette gjelder

likevel ikke dersom opplysningene som påvirkes av informasjonssikkerhetsbruddet er underlagt tilstrekkelige sikkerhetsmekanismer, for eksempel kryptering, det er igangsatt etterfølgende tiltak som reduserer risikoen for negative konsekvenser eller dersom unntakene i politiregisterloven § 48 annet ledd nr. 2 kommer til anvendelse. Dersom det ellers ville være uforholdsmessig arbeidskrevende, kan informasjon til den registrerte gis i form av en offentlig meddelelse eller lignende.

Del 10 overskriften skal lyde:

Del 10 *Tilsyn* og personvernrådgiverordning

Kapittel 41 oppheves.

§ 42-4 skal lyde:

§ 42-4 Datatilsynets kontroll etter begjæring fra den registrerte

Begjæring om kontroll i henhold til politiregisterloven § 59 skal besvares snarest mulig og senest innen 30 dager. *Den registrerte underrettes samtidig om sine rettigheter etter politiregisterloven § 57 annet ledd.* Dersom saken ikke kan behandles innen fristen, skal den som har begjært kontroll underrettes om dette med angivelse av når kontrollen kan antas å bli gjennomført. Bestemmelsene i politiregisterloven § 54 første ledd annet og tredje punktum gjelder tilsvarende.

Datatilsynet kan avvise begjæring om kontroll eller kreve gebyr for å behandle begjæringen dersom samme forhold ble kontrollert tidligere, og det ikke foreligger holdepunkter for at det er foretatt nye registreringer.

Dersom begjæring om kontroll gjelder opplysninger som det ikke er gitt innsyn i skal Datatilsynets svar utformes i samsvar med § 17-3 fjerde ledd.

Begjæring om kontroll som gjelder opplysninger som *skal kontrolleres av andre tilsynsorganer enn den som har mottatt begjæringen, skal uten unødig opphold videresendes til rette tilsynsmyndighet. Den registrerte skal underrettes om videresendingen.*

§ 42-5 oppheves.

§ 43-1 skal lyde:

§ 43-1 Personvernrådgiverens oppgaver

Personvernrådgiveren skal blant annet utføre følgende oppgaver:

1. *bistå* andre tjenestemenn for å sikre at bestemmelsene i politiregisterloven og forskriften blir fulgt,
2. *påse* at behandlingsansvarlig har et system for internkontroll som tilfredsstill politiregisterloven § 16, jf. forskriften kapittel 39,

3. *påpeke* brudd på politiregisterloven eller forskriften overfor behandlingsansvarlig,
4. *gi* råd og veiledning til behandlingsansvarlig om behandling av opplysninger og reglene for dette,
5. *bistå* de registrerte med å ivareta deres rettigheter etter reglene om behandling av opplysninger,
6. *gi* Datatilsynet opplysninger dersom tilsynet ber om det, herunder foreta undersøkelser i konkrete saker, og
7. *holde* seg orientert om utviklingen innen personvern.

Den behandlingsansvarlige *underretter* Datatilsynet om *personvernrådgiverens kontaktinformasjon*.

§ 44-12 annet ledd skal lyde:

Bestemmelsene i første ledd gjelder ikke dersom vedkommende *i tidsrommet som nevnt* er ilagt ny reaksjon for lovbrudd. *Tidsfristen begynner i så fall å løpe fra siste ilagte reaksjon*. Bestemmelsene om fristberegning i § 30-3 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 47-6 første ledd oppheves.

Annet til fjerde ledd blir første til tredje ledd.

§ 47-9 annet ledd første punktum skal lyde:

Med unntak av muntlig utlevering som nevnt i § 11-3 *fjerde* ledd skal utlevering av opplysninger som er registrert til formål som nevnt i § 47-1 nr. 2 og 3 skje skriftlig.

§ 52-15 annet og tredje ledd skal lyde:

For Datatilsynets kontroll med ASK gjelder § 42-4. Begjæring om kontroll som skal utføres av Kontrollutvalget reguleres i forskrift 13. mars 2009 nr. 303 om kontrollutvalget for tiltak mot hvitvasking. *For kontrollutvalgets kontroll gjelder i tillegg politiregisterloven § 57 annet ledd og forskriften § 42-4 første ledd annet punktum*.

Eventuelle feilsendinger skal oversendes rett kontrollorgan. *Den registrerte skal underrettes om videresendingen*.

Kapittel 70 oppheves, og nytt kapittel 70 skal lyde:

Kapittel 70 Direktiv 2016/680 kapittel V

I. Generelle bestemmelser ved utlevering av personopplysninger til tredjeland eller internasjonale organisasjoner

§ 70-1 *Formål*

I dette kapittelet gjennomføres kapittel V i direktiv 2016/680 av 27. april 2016.

§ 70-2 *Definisjoner*

I dette kapittel forstås med:

1. medlemsland: stater som er forpliktet etter dette direktivet,
2. tredjeland: stater som ikke er forpliktet etter dette direktivet,
3. internasjonal organisasjon: en organisasjon og dens underliggende deler som er underlagt internasjonal rett, eller enhver annen organisasjon som er satt opp av, eller på grunnlag av, en avtale mellom to eller flere land.

§ 70-3 *Virkeområde*

Bestemmelsene i dette kapittelet får virkning ved utlevering av personopplysninger fra Norge til tredjeland og internasjonale organisasjoner.

Kapittelet berører ikke saker som behandles av Politiets sikkerhetstjeneste.

§ 70-4 *Forholdet til tidligere inngåtte avtaler*

Dette kapitlet berører ikke Norges forpliktelser i henhold til bilaterale eller multilaterale avtaler inngått med tredjeland eller avtaler inngått med internasjonale organisasjoner, og som var gjeldende før 6. mai 2016.

Ved anvendelse av avtaler som nevnt i første ledd, skal personopplysninger som er mottatt fra et annet medlemsland utleveres til tredjeland eller internasjonale organisasjoner i samsvar med § 70-6 første ledd nr. 3.

§ 70-5 *Behandling av erstatningssaker*

I saker om krav om erstatning som følge av utlevering av personopplysninger til tredjeland eller internasjonale organisasjoner, gjelder bestemmelsene i politiregisterloven § 56.

II. Utlevering av personopplysninger fra norsk politimyndighet

§ 70-6 *Generelle prinsipper for utlevering av opplysninger*

Personopplysninger kan kun utleveres til tredjeland eller internasjonale organisasjoner dersom

1. det er nødvendig for å forebygge, etterforske, avdekke eller rettsforfølge lovbrudd eller fullbyrde strafferettslige reaksjoner, herunder for å beskytte mot eller forebygge trusler mot den offentlige sikkerhet,
2. den myndighet i tredjelandet eller i det internasjonale organ som mottar opplysningene, har ansvaret for å forebygge, etterforske, avdekke eller

- rettsforfølge lovbrudd eller fullbyrde strafferettslige reaksjoner, herunder å beskytte mot eller forebygge trusler mot den offentlige sikkerhet,
3. det medlemsland der opplysningene er innhentet fra har gitt sitt samtykke til utleveringen i samsvar med sin nasjonale lovgivning,
 4. kommisjonen har truffet avgjørelse om tilstrekkelig beskyttelsesnivå, jf. § 70-7, det foreligger en tilstrekkelig grad av beskyttelse for den aktuelle behandling av opplysningene, jf. § 70-8, eller det foreligger særlige unntak som nevnt i § 70-9, og
 5. den myndighet som foretok den opprinnelige utleveringen, eller en annen myndighet i samme medlemsstat, ved videre utlevering til et annet medlemsland eller en annen internasjonal organisasjon, gir tillatelse til den videre utleveringen, etter å ha vurdert alle relevante faktorer, herunder lovbruddets alvorlighet, formålet med den opprinnelige utleveringen og sluttmottakers beskyttelsesnivå.

Dersom utleveringen av opplysningene er avgjørende for å kunne avverge en overhengende og alvorlig trussel mot et medlemslands eller et tredjelandts offentlige sikkerhet eller mot et medlemslands vesentlige interesser, og et forutgående samtykke ikke kan innhentes i tide, er utlevering uten forutgående samtykke som nevnt i første ledd nr. 3 tillatt.

Den myndighet som har ansvaret for å gi samtykke, skal underrettes omgående.

§ 70-7 Utlevering av opplysninger etter EU-kommisjonens beslutning om tilstrekkelig beskyttelsesnivå

Opplysninger kan utleveres til tredjeland og internasjonale organisasjoner dersom EU-kommisjonen har fattet avgjørelse om tilstrekkelig beskyttelsesnivå i medhold av direktiv 2016/680 artikkel 36.

§ 70-8 Utlevering av opplysninger ved tilstrekkelige beskyttelsesmekanismer

Uten en beslutning som nevnt i § 70-7 kan opplysninger utleveres dersom

1. det er etablert tilstrekkelige beskyttelsesmekanismer i bindende avtale/instrument, eller
2. den behandlingsansvarlige har vurdert alle forhold rundt utleveringen og funnet at tilstrekkelige beskyttelsesmekanismer er til stede.

Tilsynsmyndigheten skal informeres om kategorier av utleveringersom er begrunnet i forhold som nevnt i første ledd nr. 2.

§ 70-9 Utlevering dersom særlige unntak kommer til anvendelse

Opplysninger kan utleveres selv om vilkårene i § 70-7 og 70-8 ikke er oppfylt, dersom utleveringen er nødvendig for å

1. beskytte den registrertes eller en annen fysisk persons vitale interesser,
2. sikre den registrertes legitime interesser,
3. å avverge en overhengende og alvorlig trussel mot et medlemslands eller et tredjelandts offentlige sikkerhet,
4. forebygge, etterforske, avdekke eller rettsforfølge lovbrudd eller fullbyrde strafferettslige reaksjoner, herunder for å beskytte mot eller forebygge trusler mot den offentlige sikkerhet i enkelttilfeller, eller
5. etablere, utøve eller forsvare et rettslig krav relatert til formål som nevnt i nr. 4 i enkelttilfeller.

Utlevering etter nr. 4 og 5 skal ikke skje dersom hensynet til den registrertes grunnleggende rettigheter og friheter veier tyngre enn de offentlige hensyn som begrunner utleveringen.

§ 70-10 Utlevering til mottakere etablert i tredjeland

Utlevering til mottakere i tredjeland som ikke er kompetente myndigheter etter § 70-6 første ledd nr. 2 kan skje i enkelttilfeller dersom

1. utleveringen er strengt nødvendig for å forebygge, etterforske, avdekke eller rettsforfølge lovbrudd eller fullbyrde strafferettslige reaksjoner, herunder for å beskytte mot eller forebygge trusler mot den offentlige sikkerhet,
2. den registrertes rettigheter og friheter ikke veier tyngre enn de offentlige interesser som nødvendiggjør utleveringen,
3. utlevering til en kompetent myndighet ikke er effektivt eller hensiktsmessig, særlig fordi utlevering ikke kan skje i tide,
4. kompetent myndighet i tredjelandet informeres uten ugrunnet opphold med mindre det ikke er effektivt eller hensiktsmessig, og
5. mottaker informeres om til hvilke formål opplysningene utelukkende kan behandles for.

Tilsynsmyndigheten skal informeres om utlevering av opplysninger etter denne bestemmelsen.

§ 70-11 Saksbehandling ved utlevering av personopplysninger

Utlevering av personopplysninger skal besluttes av den behandlingsansvarlige. Personopplysningene skal fortrinnsvis utleveres i skriftlig form. Den behandlingsansvarlige skal nedtegne hvilke opplysninger som utleveres, hvem de utleveres til, årsaken til at de utleveres og dato og tidspunkt for utleveringen. Dersom opplysningene er ikke-verifiserte, skal dette så vidt mulig fremgå særskilt.

Nedtegnelser som nevnt i første ledd skal være tilgjengelig for tilsynsmyndigheten.

§ 85-1 første punktum skal lyde:

Forskriften trer i kraft 1. juli 2014, med unntak *av kapittel 72* som trer i kraft senere.